

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za kraje bivše Avstro-Ogrske:

celo leto skupaj naprej . . . K 60—
pol leta 30—
četrta leta 15—
na mesec 5:50

za Nemčijo:

celo leto naprej K 65—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto naprej K 70—

Vprašanjem glede inzeratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka.
Upravištvu (spodaj, pritličje, levo). Knaflova ulica št. 5, telefon št. 90.

Zahteva vsak dan središ, izvenredni dodatki in priložnosti.

Inzerati se računajo po parabilnem prostoru in sicer 1 mm visok ter 54 mm širok prostor: enkrat po 12 vln, dvakrat po 11 vln, tretkrat po 10 vln. Poslano (enak prostor) 30 vln, pa je zahteva (enak prostor) 20 vlnarjev. Pri večjih inzeratih po dogovoru.

Novi naročniki naj pošljejo naročnine vedno **naprej** po nakazilu. **Ne** samo pisane naročnine brez poslatve denarja se ne moremo siliti kakor ozirati. „Narodna Tiskarna“ telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani:

dostavljen na dom ali če se hoji ponj:

celo leto naprej K 58— | četrt leta naprej K 15—
pol leta 29— | na mesec K 5—

Posamezna številka velja 30 vinarjev.

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflova ulica št. 5 (v I. nadst. levo), telefon št. 94.

Slovenke, žene in dekleta!

Jutri, v nedeljo ob 11. dop. se vrši v Mestnem domu

velik protestni shod

slovenskega ženstva brez razlike strank proti nasilni laški okupaciji jugoslovanskega ozemlja.

Pridite brez razločka, ženske vseh poklicev in stanov!

Dr. Ivan Shvegel:

Nevarnost za jugoslovansko trgovsko mornarico.

Pariz, 17. februarja 1919.

Pred kratkim sem potoval preko Dunaja in dobil pri tej priliki zaupna poročila, kako se Lahi od zasedanja Trsta naprej trudijo, da bi dobili poprejšnjo avstrijsko trgovsko plovbo v svoje roke. V času, ko pridejo jadrska politična in gospodarska vprašanja na razpravo na mirovni konferenci, naj bi vse paroplovne družbe že prešle v zasebno laško last in mirovna konferenca naj bi bila postavljena pred gotovo činjenico. Lahi se pri tem poslužujejo g. Oskarja Cosulich od Austro-Americane, ki je bil Lahom vedno naklonjen, ki pa je izvršen kot trgovec in posredovalec, tako da ga je baje pokojni generalni ravnatelj Ballin od Hamburg-America Linije tako zelo cenil, da ga je predlagal za svojega naslednika. Ko se je g. Cosulichu zdelo, da je usoda Trsta že odločena v smislu laških zahtev, je s svojo družbo takoj prešel na laško stran. Lahi so mu takoj izročili upravo Austro-Americane popolnoma v njegove roke in ladje te družbe vozijo pod laško zastavo.

S tem je tudi vodstvo največje doslej avstrijske pomorske družbe, namreč Lloydja, ki je zavzemalo še rezervirano stališče, prišlo v težek položaj in bilo prisiljeno na odločitev. Sedež prej avstrijskega Lloydja je v Trstu, njegovega upravnega sveta na Dunaju, od koder se je podjetje vodilo v nemško-avstrijskem smislu. Sedaj vodi posle v Trstu laški komisar, ki nastavlja uradnike in razpola s podjetjem. Ladje so Lahi prevzeli. Dunajska uprava ne more od svoje družbe sprejeti niti malih zneskov in dosedanjemu generalnemu direktorju Lloydja, ki se je pred kratkim z Dunaja peljal v Trst na obisk, so Lahi sicer dovolili občevarje z laškimi funkcionarji, zabranili so mu pa stopiti v Lloydovo pisarno. Dunajska banka Union je ena glavnih delničarjev Lloydja. Pri njej so založeni njegovi dragoceni efekti, ki obstoje zlasti iz akcij drugih tržaskih paroplovnih družb. Lahi so stavili sedaj nujno zahtevo, naj banka Union prenese te zaloge v Trst in naj vse akcije Lloydja, ki jih ima v svoji posesti, t. j. 14.—15.000 kosov proda laškemu konsorcijsu. (Skupni Lloydov kapital znaša 70.000 akcij po 400 K nominalne s sedanjim kurzom po 2400 K.) Banka Union od začetka ni hotela ugoditi tej laški zahtevi, ker je smatrala akcije v svojih rokah kot sigurnost za terjatve, ki jih imajo nasproti Lloydju toliko banka sama, kakor tudi avstrijska vlada. Ko je pa Austro-Americana celo svoje število Lloydovih akcij, ki ni bilo mnogo manjše, nego število akcij banke Union, prodala laškemu konsorcijsu in se je začela banka Union tudi bati za usodo svoje tržasko podružnice ter se je razven tega začelo zdeti, da Trst itak ne more pripasti Jugoslaviji, na drugi strani pa so smatrali koncentracijo velikega števila paroplovnih akcij na Dunaju vendar le kot sredstvo moči, je banka Union s privoljenjem

nemško avstrijske vlade vendar le stopila v pogajanja z laškim konsorcijsom. Ta pogajanja se vrše v znamenju političnega sporazuma med Lahi in Nemci, kakor se ta sporazum na našo škodo pojavlja že v različnih drugih političnih, prometnih in gospodarskih vprašanjih. Da navedem samo še en manj znan primer takšnega sporazuma: Vkljub nemško-avstrijskemu zakonu proti pobegu pred davkom so Lahi dosegli, da je dunajska vlada dovolila vsem vračajočim se Tržčanom, da so smeli vzeti s seboj ves denar in celo premoženje. Lahi instinktivno ščitijo slabost svojega položaja in svoje nepošteno imperijalistične jadranske politike in bi se radi na Dunaju priljubili in napravili popularne. Zlasti deluje v tem smislu dunajska laška vojaška misli. Tudi da je Dunaju in nemški Avstriji živila, dočim imajo mnogo manj interesa za oskrbo Čeho-Slovakov in prav nobenega za Jugoslovane, ne izvzemši izgladovano Dalmacijo.

Da je nemško-avstrijska vlada udeležena na pogajanjih Lloydja z Lahi, se vidi tudi iz pogojev, ki bi jih banka Union rada dosegla pri laškem konsorcijsu. Po teh željah bi se naj sprejela v prodajo pogodbo klavzula, da se akcije Lloydja prodajo laškemu konsorcijsu le pod pogojem, ako da laška vlada zagotovi, da postavi svoječasno Nemški Avstriji na razpolaganje del laške trgovske mornarice za njene trgovske interese. Tudi pogoj, naj se izplača vrednost akcij, ki znaša po današnjem visokem dnevnem kursu 35 milijonov kron ali 14 milijonov lir, v italijanski valuti, leži v interesu nemško-avstrijske ureditve deviz. Lloydovi depoti, ki obstojijo iz akcij drugih iztočnih jadranskih paroplovnih družb, naj bi začasno še ostali na Dunaju, dokler niso terjatve avstrijske vlade kakor gradbeni predjudi itd. in terjatve banke Union dovoljno zasigurane.

Banka Union napravi seveda sijajno kupčijo, ker dobi 1000 lir za akcijo, ki je pri nominali 400 K pred vojno notirala samo četrta današnja kurza 2400 K. Banka zahteva tudi pravico, da sme akcije drugih akcionarjev za ceno, ki bi bila nekoliko pod dnevnim kurzom, nakupiti na trgu in jih oddati laškemu konsorcijsu. Ko sem potoval z Dunaja, se je govorilo, da se bodo pogajanja končala na brze sredi februarja. (Op. ur.: Pred nekaj dnevi smo javili, da je Lloyd prevzela Italija.)

Pred to nevarnostjo, ki se je danes že mogoče uresničila, je nujno potrebno, da vložijo kraljevstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev pred mirovno konferenco protest proti temu, da bi že sedaj, dokler traja še le premirje, Italija in Nemška Avstrija za hrbotom javnosti vodili pogajanja in sklepali pogodbe o zadevah, ki se tičejo tako eminent. javnega in tudi mednarodnega interesa. S takšnimi pogodbami naj bi bila jugoslovanska država že vnaprej oropana trgovske mornarice in sicer takšne, h kateri so ravno sinovi jugoslovanskega naroda dali najboljši material in pri koje ustanovitvi in razvoju so skupno z drugimi narodi bivše Avstrije Jugoslovani tako eminentno udeleženi tudi s kapitalom. Vse to pač ne sme pati Lahom v naročje kakor zrelo jabolko. Bivše avstrijsko trgovsko brodovje mora tvoriti predmet likvidacije prejšnje Avstro-Ogrske in spada v javno diskusijo.

Istočasno bi se moralo poskrbeti, da naši zaupniki v Trstu in ostalem našem zasedenem ozemlju delujejo na to, da razven Lloydja in Avstro-Americane tudi druge manjše paroplovne in sploh ladijske družbe ne postanejo žrtev slične usode, marveč da obdržimo z njimi stike v interesu jugoslovanskega kapitala, meščana, delavca in kmeta.

Ako se to ne zgodi, nam preti ogromna nevarnost: tudi če se posreči kljub vsem spletkam in kljub veli-

kemu italijanskemu uporu, da pridemo do pristanov, ki so porabni in brez katerih sploh živeti ne moremo, smo v nevarnosti, da bomo sicer imeli pristanišča pa nobenega brodovja, ker bi brodovje, zgrajeno, razvito in vzdrževano z našim denarjem in našimi ljudmi, postalo laški plen. Posledice bi bile nepregledne in skoro ravno tako težke, kakor izguba nacionalnega teritorija. Ker se mora računati, da bomo trpeli veliko pomanjkanje na ladijskem prostoru vsaj še dve leti in ker ravno v tej najvažnejši dobi našega narodnega gospodarskega konsolidiranja ne moremo računati, da bi katerokoli tuje brodovje nadomestilo našo izgubo, bi bili sedaj, ko je naša potreba največja, predani na milost in nemilost našemu laškemu nasprotniku, ki bi nam mogel naravnost diktirati cene za naše eksportne produkte, kakor les ali premog, čeprav je za te produkte sicer v prvi vrsti navezan na nas in bi mi lahko diktirali cene njemu. Mi bi s tem utrpeli ogromne izgube pri urejevanju valute, ki je gotovo skupni interes vseh slojev in razredov. Naša industrija je danes še majhna, in last tujega, predvsem nemškega kapitala: naša mednarodna plačilna bilanca je vsled tega naravnost naznatna. Naša trgovska bilanca se mora boriti z velikimi težkočami v interesu kredita naše države. Mnogo, zelo mnogo bi se dalo tu popraviti z izvozom zlasti lesa in z dohodki zeldobitkaosne pomorske prevozne kupčije. Vsi ti dohodki so v skrajni nevarnosti in z njimi vsa naša trgovska in plačilna bilanca, naša valuta, direktni življenjski interes vsakega posameznika in vsake rodbine do zadnje koče. Odrzani bi nam bilo smoteno zasledovanje vsake gospodarske politike, ki bi se hotela poslužiti naše razsežne in prvovrstne obale, ali ki bi hotela najti trgovske zveze z inozemstvom preko morja in tako doseči gospodarski napredek in blagostanje za vse sloje. V naši posesti se nahajajoče Primorje, bodisi slovensko, bodisi istrsko ali dalmatinsko, bi bilo še bolj zanemarjeno nego pod Avstrijo in to samo v dobro laški ali nemški prometni politiki ali trgovini, ki bi delala za čim največji laško-nemški promet v Trstu. Mi bi bili indirektno prisiljeni, da se pečemo z načrtom, ki bi ne pomenil nič drugega, nego v tej ali oni obliki obnovo starega nemškega projekta Mitteleurope. Ta projekt nikakor ni pokopan, marveč je postal še mnogo nevarnejši, odkar se je nemško območje pričelo raztegniti čez nemško-alpske dežele in odkar se je na tihem stvorila nemško-laška interesna skupnost. Mi bi gospodarsko zopet postali kolonija Nemcev in s tem tudi Ogrov, ker lahko že danes verujemo v skupno gospodarsko nastopanje Nemške Avstrije z Ogrsko in morda tudi z Romunijo. (Op. ured.: S kom pojdejo Cehi, je danes menda že tudi vsakomur jasno.) Ogrska proaukcija je draga. Zato so Ogrji tudi v nasprotju z našim prebivalstvom preprečevali dovoz srbskih in romunskih gospodarskih produktov v bivše avstrijsko carinske ozemlje in so s tem nakopali na sebe poleg politične tudi težko gospodarsko sokrivdo na izbruhu svetovne vojne. Ogrska potrebuje odjemalca za izsesavanje, Nemška Avstrija rabi živila in rabi Trst za svoje fabrikate. Oba se bosta zopet našla. Naj bi prijazna usoda ohranila Jugoslovane, da jim ne bi bilo treba v nobeni obliki več povračati še v to družbo. Radikalna ureditev in ozdravljenje naše valute, ki se opira na prehod iz kronske v dinarsko veljavo in na pristop k takozvani latinski novčni uniji, bi bila onemogočena. Ves skup gospodarskih vprašanj in sicer življenjskih vprašanj našega naroda, naše mlade države se odpira, če pričnemo pretresati vprašanje naše trgovske pomorske plovbe. Ali se naj odrečemo Jadranskemu morju? Ali naj se uresničijo razposajane in za to kakor upamo bodočemu porazu posvečene za-

hteve Lahov? Ali naj zopet pridemo v gospodarsko odvisnost dunajskega in budimpeštanskega zaledja, in to še oslabiljenega na desetletja, intelektualno in gospodarsko nazadnjakega? Naj bi nam bilo mesto tega dano, da pridemo v posest lastnega trgovskega življenja, da si otvorimo lastna pota in da navežemo trgovske zveze z Zedinjenimi državami in z Južno Ameriko, kjer se nahaja mnogo stotisočglavi del našega naroda, kjer smemo upati, da najdemo trg za naša posojila in kjer se bo morda našel kapital, ki bi brez postranskih političnih namenov dovedel naše bogate gospodarske zaklade uporabljanju, ne pa kakor doslej, izrabljanju.

Dr. V. Ravnhar:

Narodno predstavništvo.

Od vseh strani zaželeno zasedanje našega parlamenta je pričelo. Nikoli ne moremo dosti naglasiti pomembnosti zgodovinskega tega trenutka. Predstavnstvo trojednega naroda! Vresničen je stoletni sen. Dobojevan je boj, delo završeno. Pričena je nova. Zgrajen je temelj, toda sedaj je treba napraviti načrt za stavbo samo ter njo dograditi. Ta naloga čaka naših poslancev.

Nezadovoljnost s sedanjim položajem, zaprte meje, izčrpanost vseh sredstev, zahteve, želje, težnje, stremjenja, politični programi raznih strank — so natrpali pritljajo poslancem zvrhano. Preveč. Kajti niti ne moremo zahtevati, da bi zmogli vse to delo, niti jim za vse pristaja aktivna legitimacija. Prerado se pozablja, da sedanje narodno predstavništvo ni redno izvoljeni parlament, ki bi mu bilo ljudstvo neposredno izročilo mandat. Je samo nek izhod iz zadrege, parlament za prehodno dobo, parlamentov nadomestek. To imejmo pred očmi in videti hočemo takoj, kaj smemo in kaj moramo zahtevati od njega. Stranke so imenovale svoje zastopnike v „zakonodajno“ zbornico, z neko nezadovoljnostjo, z nekim prikritim očitkom, kakor da se čutijo prikrajšane. Stranke si stoje nasproti še v predvojnem razmerju — po tem ključu pa z marsikako koncesijo, zaradi ljubega miru, so se delili mandati. Ljudske psihe nimamo še toliko prešturane, da bi mogli s prepričevalnostjo ugotoviti, kako so se sile na eno ali drugo stran premaknile. Ena kakor druga je mnenja, da je tekem vojne pridobila. Komaj pričakuje volitev, da bi se kosali in merili ter ustanovili paralelogram sil. Odtod nezadovoljnost, odtod očitjanje, da od ljudstva neizvoljeni poslanci niso polnopravni zastopniki tega ljudstva, da predstavništvo ni verna slika razpoloženja v narodu, čes ta ali ta stranka je manje legitimirana, pa prihaja z večjim številom.

Prva in poglavitna naloga narodnega predstavništva je torej, odstraniti to nezadovoljnost ter pripraviti vse, da se vrše redne volitve čimprej, pomagati ustvariti popolnoma legalno zbornico. Res da bi morali čakati z volitvami, dokler se nam ne uredi meja, dokler nimamo vseh svojih ljudi doma, ki se begajo po svetu kot vjetniki ali begunci. Toda upravičeno upanje, da te ovire kmalu padejo, potem pa nobenega odlašanja več. Konstituenta mora biti prva in zadnja misel sedanjih poslancev. Določiti volilni red za njo, izdelati načrt za državne osnovne zakone, načrt pravim, zakaj o zakonih samih bo smela sklepati stoprav konstituenta, — redno voljena, od vsega naroda legitimovana zbornica — to je najnujnejša naloga začasnega parlamenta. Inače pa se mu je pečati le s tem, kar je najbolj pereče in kar zahteva nemudne poplave. Izenačenje zakonov, enotna uprava v vseh delih države, šolstvo in kultura, prometna vprašanja, svetovna trgovina s svojimi pogodbami, plovba, agrarno vprašanje, socialna vprašanja, tudi so-

cijalizacija gospodarstva — vse to gre pred redno skupščino, ki bo po svojih izvoljenih poslancih predstavljala pravo voljo narodovo in ki bo stoprav mogla dati pravo, od narodove večine odobreno smer v tem ali onem izmed navedenih problemov.

Poleg konstituyente pa zahteva nujne razprave, a ne samo te, ampak dela in energične izvršitve — prehrana. V pomirjenju ljudstva ter v odstranitvi vseh opasnosti, ki groze največ vsled nezadostne ureditve prehrane! Ureditev je mogoča, saj ne gre toliko za to, iz nič ustvariti nekaj, kakor to, kar imamo v državi, pravilno porazdeliti ter ublažiti cene.

Odlagati tudi ni vprašanja glede valute. Ne da bi naši kroni prerano in brez dobrega pomisleka prikrojili prisilen kurs ter da bi na podlagi tega kurza uvedli dinar. Danes bi to bilo prežgodaj in preveč bi bili oškodovani naši interesi. Po mojem mnenju moramo predvsem poizkusiti dvigniti vrednost — kroni. Pravi trenotek za to nastopi stoprav potem, ko se nam odpro meje. Na trg vržena množica življenjskih potrebščin bo takoj vplivala na njih ceno. S padanjem cen se avtomatično dviga vrednost denarja. Ob tem trenutku pa moramo zastaviti pravo za regulacijo valute, zvišanje kronske vrednote. Pripraviti moramo čim največ eksportnega blaga, ki ga moremo pogrešati in ki ga imamo razmeroma v obilici, les, premog, rude in njihovi izdelki. Zapreti hkratu meje vsemu, kar nam ni neobhodno potrebno za preživljanje, zlasti kar služi v kakršnikoli meri in obliki luksusa. Import torej skratiti čimbolj. Zajedno s temi ukrepi moramo zmanjšati in vzeti iz prometa množico papirnatega denarja, bankovcev. Ali to storimo tudi s kakim prisilnim posojilom, ali z občutnim premoženjskim davkom in zvišani progresiji, o tem naj se posvetuje parlament, toda zgoditi se bo moralo. Delo, marljivost, pridnost, treznost — predvsem pa štedljivost tako v zasebnem krogu, kakor v okviru državnega proračuna so važni činitelji za državni kredit. Takrat pa, ko bode relacija krone napram dinarju ali franku na onem višku, da previdoma ne bo več pričakovati naraščanja, ali bo znašala diferenca samo 40, 30 ali še manj odstotkov, takrat je dan moment za izvršitev popolne regulacije, za uvedbo dinarja v vsej državi.

To so torej najnujnejše stvari, ki se mora z njimi pečati narodno predstavništvo. Neizogibne so in neodložljive. Ne zastavljajmo jim pota z brezplodnimi razpravami in debatami. Danes je treba hitro delati, ker pripeti se lahko, da neodvratni dogodki prehite govornike.

Da pa se bodo predstavniki našega naroda enodušno postavili na branik naravnih meja naše države, je naravno in umevno. V to so legitimirani od vsega naroda od Soče pa doli do Soluna — brez volitve. Jasno naj izrazijo voljo tega naroda, kot njegovi glasniki. Naj ne puste v nikomur nobenega dvoma. Naj jih začujejo v Parizu in Washingtonu, pa v Rimu. Hočemo stopiti v Zvezo narodov, toda neprikrajšani v svojih pravicah, kot popolnopravna država v mejah, ki jej jih daje njeno ljudstvo samo.

Oskar Dev:

Denuncijanti iz Kranja.

V zadnjem času razburjajo vnovič v Kranju in drugod javno mnenje dogodki, ki so se odigrali neposredno po izbruhu vojne, ko so bili 4 dijaki tukajšnje gimnazije aretirani in utaknjeni v preiskovalni zapor glede katerih smo bili vsi, ki smo poznali razmere v Kranju, prepričani, da so žrtev brezvestnih denunciantov. Ker se ta zadeva tudi po časopisju razpravlja in se napadajo osebe, ki niso ničesar skrivile, tudi profesorji pavšalno sumničijo, dočim se pravi krivci ali neve-

doma ali nalašč prikrivajo, hočemo na podlagi spisov glavarstva v Kranju št. 192/pr. št. 1805/1, spisov deželne sodišča Vr 863/14 ter tudi sodišča v Kranju U 408/14 in U 434/18 stvarni položaj vsestransko razjasniti v glavnem oziru s tem, kdo ima na vesti nedolžne žrtve. Z dopisom z dne 28. julija 1914 je naročilo deželno predsedništvo glavarstvu v Kranju, da ima nadzirati slovenske dijake in društva v smeri srbofilnega gibanja in že dne 28. julija 1914 je sporočilo glavarstvo zaupno, da so 4 dijaki kranjske gimnazije, C. S. M. in K. odobraval umor prestolonaslednika; o tem dogodku da vedo podrobnosti profesorji, mej njimi suplent Modic. Zahtevalo je uvedbo poizvedbe. Na prošnjo glavarstva je gimnazijsko ravnateljstvo v Kranju z dopisom z dne 2. avgusta 1914 poročalo, da je pri profesorjih poizvedovalo in so profesorji gg. Detela, dr. Dovžan, Marinko, Marn, Masten z vso določnostjo izjavili, da niso nikdar in nikoder kaj takega slišali in so tudi prepričani, da ne more biti na tem nič resničnega, dočim so profesorji dr. Komotar, Mencej, Pregelj in Kotnik izjavili, da so o tem nekaj slišali in se o tem tudi razgovarjali. Dr. Mencej je izjavil, da ni tega veroval in zahteval, da se naj raznašalci takih vesti ravnateljstvu naznajo, da lahko preiskavo uvede. Ravnateljstvo je tudi poročalo, da dr. Capuder o tej stvari več ve, da je Komotarju nekaj o tej stvari pravil dijak Piber, ki pa ni zaupanja vreden dijak. Glavarstvo je na to 22. avgusta zaslislalo Pibra in nekaj dni pozneje abiturienta Josipa Zontarja, kojega mu je dr. Pregelj kot dobro pričo priporočal. Ta dva sta obremenila dijake A. G. R. in M. različnih hudodelstev, da so srbofilci, nekako organizirani, da so odobraval umor v Sarajevu in se veselili, ko se je raznesla vest, da je cesarja kar zadel. Bilo bi preobširno vse obdolitve opisati. Dr. Pregelj je pa glavar naročil naj svoja opazovanja pismeno predloži in dne 23. avgusta je res predložil sledečo izjavo: „Začetkom meseca julija 1914. izvedel sem od profesorja Komotarja v navzočnosti gimnazijskega učitelja E. Tomca, da se je dijak Piber nasproti prof. Komotarju izrazil, da so dijaki zavoda odobraval sarajevski atentat. E. Tomc mi je pravil, da izpoved Pibra potrjuje dejstvo, da so prof. Capudru znana imena teh dijakov. Nekateri maturanti so isto potrdili, rekoč, svobodnodelni so splošno umor odobraval. Enako nesigurno se spominjam, da so dijaki pri neke vrste organizaciji seji oficijelno odobraval umor, gre tu za organizirano zvezo dijakov, katere fiktivni predsednik je bil akademik P., dočim je bil nominelni predsednik nek dijak. Dne 1. avgusta mi je pravil Josip Zontar v navzočnosti profesorja Komotarja, da sta abiturienti G. in sedmošolec R. umor odobraval, kar lahko tudi potrdi dijaki VII. in VIII. razreda.“ Pripomnim še, da je dr. Pregelj pozneje kot priča izpovedal, da mu je nek dijak prilikom valet abiturientov v Kranjčevi kavarni pravil, da so dijaki umor odobraval. Vsled naloga polic. ravnateljstva je dal glavarstvo dijak A., G., M., R. aretirati in tjakaj predložilo poizvedbe s posebnim poročilom, ki se povsem krije s podatki poizvedbe. Pred preiskovalnim sodnikom Ohm-Janušovskijem — zaslišane priče Piber in Zontar sta v polnem obsegu vzdrževala pred glavarjem oddano izpoved. Zaslišanih je bilo 45 prič, vsi sedmo- in osmošolci in abiturienti.

Zaslišani so bili tudi profesorji: dr. Pregelj, Ernst Tomc, dr. Komotar, ki so se sklicovali na Capudra, češ on nam je nekaj o tem pravil, da on ve za imena, dr. Capuder pa je dvakrat v Pulju zaslišal izpovedal, da on ne ve ničesar, ne ve za imena, on samo to ve, kar mu je pravil Zontar, in ta mu je pravil v njegovem stanovanju, da je nečuvno, da ne obsojajo vsi dijaki na enak način atentata. Preobširno bi bilo opisati, kako ena izpoved drugo pobija, kako se sumiči in generalizira. Dr. Mencej je izpovedal, da se je 18. sept. pri njem zgledil Zontar in potožil, da profesorji sedaj vse, kar so sami govorili, naj navalijo, dočim so ravno njemu pripovedovali najhujše stvari, to, kar je on sam izpovedal, si je izmislil. Zanimiva izpoved dr. Komotarja: Njemu je Piber pri nekem izletu pravil, da so dijaki odobraval umor. Na vprašanje, da naj pove imena dijakov, je rekel, da vse skupaj ni res. Pripovedoval je tudi Komotar, da je pri konferenci dne 3. avgusta 1914 profesor Pregelj omenil, da je dobil nekega dijaka s srbskim znakom na klobuku, videl je tudi po umoru, da so nekateri dijaki nosili rdeče nagelje, in da je dr. Pregelj pri dotični konferenci napravil medklic, da nekateri dijaki odobraval sarajevski umor, na to opazko ni nikdo reagiral, ravnatelj je sejo vodil. Pred Kaltenbergerjem je pa tudi Komotar trdil, da so se dijaki vedno posmehovali, kadar je predaval avstrijsko zgodovino. Pred sodnikom v Kranju so bili zaslišani vsi

dijaki obeh struj, ki so bili pri valetih v Kranjčevi kavarni, vsi so izpovedali, da je povsem izključeno, da bi kdo tisto govoril, o čemur se dr. Pregelj nesigurno spominja, bili so skupno pri mizi, kaj takega bi morali slišati. Josip Zontar je vnovič zaslišan vse preklkal. Ker se pa preiskovalni sodnik Ohm-Janušovskij ni zanašal na pravilnost teh protokolacij, je večino teh prič vnovič zaslišal z istim negativnim vspehom. Suplent Modic ni bil zaslišan, je v vojni padel. Preiskava zoper A. G. in M. se je ustavila. R. je bil od obtožbe oproščen, ker sta glavni priči Franc Brenc in Josip Zontar popolnoma odpovedala. A. je bil v preiskovalnem zaporu 3 tedne, G. 5 tednov, M. 7 tednov, R. 3 mesce. Posledica teh iz trte izvitih ovadeb je bila, da niso bili trije ovadeni dijaki pripuščeni v častniško šolo, bili so ves čas znanovani kot p. v., pa ne samo to, ogromno večino dijakov kranjske gimnazije je zadela ista usoda. Glavne priče v teh in drugih kazenskih slučajih so bili Piber, Zontar, Brenc. Oglejmo si še kakšen glas so zivali ti konfidenti profesorjev. O Pibru je poročalo gimnaz. ravnateljstvo, da je zdržbar, zanemaren, nereden, neubogljiv, lažnjiv, da so profesorji opazili, da špionira, njegova gospodinja ga slika kot zanikerneža, kot lažnjivca. O Brencu je dal senat dež. sodišča sledečo sodbo: „Izpovedbe te priče so tako negotove, nejasne, omahljive, kakoršnih se ne bi moglo pričakovati od abiturienta, zapustil ga je spomin skoro do cela.“

O Zontarju sta izpovedala profesorja Komotar in Pregelj, da je resen, resnicoljuben — glasom kaz. spisov U 493/14 je pa zopet dr. Pregelj izpovedal, da bo sodnjiji predložil dokaze, iz katerih bo razvidno, da ne gre Zontarju nikaka vera. Glasom teh spisov je sodnik predlagal zoper Zontarja uvedbo preiskave radi hudodelstva s krivo prisego — državno pravdnitvo pa ni našlo vzroka, zasledovati ga, ker bi s tem izgubilo dobrega konfidenta. Ponovimo: Vsa preiskava na najširši podlagi in strogo in z vso natančnostjo izvedena, se je sesedla v dejstvo, da so bile vse obdolžitve brez vsake podlage, navadna obrekovanja. Začetnik je bil prijatelj dr. Capudra, Modic in dr. Capuder sam, ki je svojim kolegom pripovedoval izmišljene stvari, ki bi se naj potem njihovih konfidentov razširjale. Vedeti je treba, da je deželni šolski svet vodil preiskavo tudi zoper g. ravnatelja Fajdigo, zoper profesorja Mastena, katerega sta Capuder in Komotar že potem, ko je bil v ruskem vjetništvu, ovadila neprijateljnih dejanj o čemur ima prof. Masten dokaze, ovaden je bil tudi prof. Pirnat, ker je v Beograd potaval. Ako se vse to reusamira in še dejstvo, da se je E. Tomc, dne 14. septembra 1914, v kavarni „Union“ v Ljubljani izrazil, da bo prihodnji dan ravnatelja pri vladi „potunkal“ je dopuščeno samo en sklep, ki ga je dal dr. Mencej, politični somišljenik dr. Preglja in Capudra dne 28. oktobra 1914. pri sodišču v Kranju (U 434/14) kot priča zaprisežno zaslišani na zapisnik. „Ker vsled ovadeb ves zavod na ugledu trpi, izjavljam in prosim, da se to protokola, da so naš zavod namenoma blažili tri moji kolegi, da so nalašč napravili ovadeb proti dijakom in zavodu v ta namen, da se z njimi odkrijejo nezdave razmere na našem zavodu in doseže, da se odstavi sedanj in nastavi drugi ravnatelj. To je ozadje teh ovadeb.“ Ne sme se zamolčati, da je ta izjava dr. Menceja v živo zadela tudi dr. Pegana in Jarca, ki sta kot odbornika dež. šolskega sveta takoj po tej izjavi dr. Menceja v Idrijo premeštila. Na tem slučaju je tragično in brezvestno, da so se kot orodje zarote zoper ravnatelja in zavod izgrajevali ti nedolžni dijaki. Blagovestje pravičnosti zahteva, da naglasimo, da glavarja Žitnika ne zadene nikaka krivda. On je na ovadbo Capudrovega prijatelja Modica oziroma vsled naloga deželne vlade preiskavo uvedel in to je bil primoran storiti. V letih vojne je deževalo na stotine ovadeb zoper Kranjčane in okoličane radi hudodelstev veleizdaje itd. — izvirni kov ni dobiti, ker jih je stara deželna vlada uničila — vpogledali smo si poročila glavarja na te ovadeb. Glavar je v vseh slučajih mnogokrat proti svojem prepričanju branil s tako zgovornostjo in prepričevalnostjo vsakega posameznika, da se je že na podlagi njegovih poročil vsako nadaljnjo postopanje ustavilo, da se niti enemu ni ničesar zlega storilo. Apeliramo na javno mnenje, da si vsi stvari sodbo, kdo so bili denuncijanti v Kranju, apeliramo tudi na poverjenitvo za ak in bogocastje, da vpogleda pozvane spise in brez ozira na desno in levo ukrene, kar zahteva pravičnost, morala, užaljeno javno mnenje, kar pa tudi zahtevajo starši nedolžno preganjenih dijakov in dijaki sami.

Spomnajte se Družbe sv. Cirila in Metoda.

Iz zemlje trpljenja.

G. dr. Jenko, zdravnik in predsednik Narodnega sveta v Ajdovščini, ki je bil iz lastnega vjetništva in prišel v četrti teden v Ljubljano, je dal našemu uredniku sledečo poročilo:

Bolnega so me iz Ajdovščine spravili v Trst. Takoj od začetka so mi dali razumeti, da pojdem v Sardinijo, kjer nekoli okrevam. Spomnočjo denarja se mi je posrečilo dobiti dovoljenje, da so me spravili na moje stroške v Sanatorio Tristino mesto v garnizijsko bolnico. Iz sanatorija sem jim 10 dni kasneje šel. Kako se mi je to posrečilo, tega ne smem opisati iz ozirov na razne osebe. Pri sebi sem imel nekaj laškega denarja in laški pismeni ukaz, da sem namenjen v taborišče v Sardinijo. Hotel sem se tega ukaza poslužiti v izgovor za slučaj, če bi me vjeli, in sem se namenil proti severni Italiji, da se tam informiram o nadaljnjih možnostih in da zbežim bodisi preko Švice, bodisi preko Genove. Seveda sem bil čisto navadno oblečen ter si tudi obrič brado. Deloma peš deloma po železnici sem prišel preko laškega Vidma v Treviso in Gemono, od tam sem se obrnil na jug na Tiltent. Videl sem, da so vsi ti kraji etapa in neverjetno napolnjeni z vojaštvom. Zlasti ob črti Tiltenta je povsod najstrožja kontrola. V mnogih garnizijah so se odigravale ravno majhne vojaške revolte. Vojski so povsod demonstrirali, da hočejo domov in da zahtevajo demobilizacijo. Povsod se je slišal klic: „Abbasso il gobo“ („Dol z grabavcem“!). T. j. z majhnim in nekoliko nesrečno zraslim laškim kraljem.“ Vsled teh dogodkov in ker je vojaška policija povsod vse zastražila in iskala agitatorje, si nisem upal naprej ter sem se zopet obrnil na iztok proti našemu Primorju. Na razne načine sem preko Goriške dospel na Opčine ter od tod čez Kras na Reko in z Reke v Ljubljano.

NEMIRI V ITALIJI.

Oblečen kot kak boljši delavec, sem zlasti v Italiji govoril in se informiral, kjer je le šlo. Lahko so vsi sila zgovorni, povejo kar le hoče in ne znajo držati jezika za zobmi. Tudi vojaki ti jako radi dajejo pojasnila, ako jih primerno vprašaš. Povsod in v vseh krajih pripovedujejo jednako: zvesti so samo še karabinjeri in ardit, vse druge je pa zavzelo močno revolucionarno razpoloženje. Ravno tako, odnosedno še hujše je razpoloženje med ljudstvom in to jednako na deželi kakor med meščanstvom; najhujše pa med delavstvom. Železniški promet je jako omejen, lokomotive in vlaki zastraženi s strojnimi puškami. Vojaštvo dezerтира en masse. Celu zvesti karabinjeri že uhajajo. Vojaštvo prodaja ljudem uniforme, čevlje, pasove, perilo; odmetava in popuša orožje; zmetava municijo. Vojaška skladišča so postala središče verižne trgovine. Vse izgleda jednako in še mnogo hujše, kakor v zadnjih mesecih ranjke Avstrije. Živil ni, dele grenko moko in slab črn kruh, povsod veliko pomanjkanje mesa in kuriva, pač pa dovolj sadja, tobaka in sličnega. Vse je nezadovoljno in strahovito zabavlja. Na železnica v zasedenem ozemlju se vzdržuje delni promet le z vojaštvom, povsod pa govore, da so v Zgornji Italiji, v Lombardiji, Benečiji in Emiliji veliki nemiri, štrajki in revolte. Demobilizacija ne napreduje, marveč so po soglasnih pripovedovanjih bili tri že demobilizirani letniki na novo vpoklicani pod orožje, prišla je pa komaj tretjina. Moji informatorji so bili mnenja, da je vlada vpoklicala to vojske za to, da bi zanje veljalo vojaško kazensko pravo. Nacionalistični krogi se zelo hudujejo na Francoze in Wilsona. Meja je strogo zaprta proti Švici in Franciji, na francoski meji kar mrgoli straž in čet.

POLOŽAJ V NAŠEM PRIMORJU.

Ljudstvo je duševno potrito, ker nima nobenih zvez s svobodnim delom naroda in sliši samo laško zatrjevanje, da ni nobene rešitve več in da je zasedenje definitivno. Gospodarsko življenje in trgovina popolnoma mirujeta. Promet za civilne osebe je skoraj popolnoma ustavljen. Vojaštvo pobira ljudem tudi doma vse, kar najde, večinoma pod pretrvezo, da jemlje bivše avstrijsko blago. Na dnevnem redu so zasledovanja raznih uglednejših oseb po vseh vaseh, trgih in mestih. Niti mirni posamezniki italijanske narodnosti niso varni, anonimna ovadba na dopisnici zadostuje za aretacijo. Povsod je dovoljen samo laški jezik. Naši so popolnoma brezpravi pred oblastmi, bodisi vojaškimi, bodisi policijskimi, raznimi komisariji, sindakati itd. Samostojnost občin je popolnoma ponehala. Šol ni. Ukazano je, da bi moralo biti vse laško. Ljudstvo si je začelo pomagati po nekod s poukom po privatnih hišah, toda Lah povsod stikajo za takšnimi privatnimi šolami in so jih takoj zatrti ter ličejo organizatorje. V samem Trstu je brez posla okrog 9000 sloven-

skih otrok. Slične so zdravstvene razmere. Nikdo ne more po zdravila, nikdo k zdravniku ali v bolnico, v vojaške bolnice je sprejet le redko kdo, izjemoma in z največjo težavo. V Ajdovščini je neko dekle zblaznelo, pa je ni bilo mogoče spraviti v nobeno bolnico. Skočila je v Hubelj. Mrtvemu truplu so laški vojaki ukradli zlato krono iz zobovja in to pri uradni obdukciji. Že na zasedenem ozemlju in v Trstu, še mnogo bolj pa v Italiji sami se strahovito množijo slučajni umorov, velikih tatvin in ropa ter ponekod posilstva.

RAVNANJE Z INTERNIRANCI.

Ječe so prenapolnjene. To pa ne samo na zasedenem ozemlju in v samem Trstu, ampak tudi v Italiji. Iz zasedenega ozemlja vlečejo vsak dan transporte po 160 oseb v Italijo. Z njimi ravnavajo uprav nečloveško, a la boche. Učitelji in učiteljice, duhovniki, zdravniki, odvetniki, uglednejši posestniki, visokošolci, bivši uradniki in župani so žrtve. Zapirajo jih po ječah, pa potem pozabijo na nje, tako da se nekaj časa sploh ne ve, kje so, prva dva dni brez hrane, tako da so jih že mnogo našli v omedlevici. Takih slučajev je nebroj v Trstu, Gorici in na celem Goriškem in Istri. Jedin njihov zločin je, da so to naši ljudje in da se nočejo izjaviti za Italijo. Uklepajo jih v težke verige kakor le sicer večkratne morilce in bandite ter jih puste tako po cele tedne, tudi na transportu po Italiji, v živinskih vozovih, polnem mrčesa, brez slame, z najslabšo hrano, podobno pomijam. Tudi ravnanje z njimi sila surovo, jih suvajo s puškinih kopiti, jih zmerjajo, jim groze. V slučaju odpora pridejo pred vojno sodišče, ki jih obdaruje z obsodbami z 1½ do 5 let ječe, najnižja obsodba je osem mesecev. Disciplinarna kazen je vsakodnevni zapor, kamor vtaknejo tudi deco od 10 do 14 let, in pa pretepanje s palico, kakor se ravno gospodu seržantu ali brigateru zljubi. Na sličen način so delali tudi z dr. Podgornikom, državnim pravdnikom Zorijem in komisarjem Berbučem, ki so jih iz Kormina odvedli v Verono in od tam naprej baje v Sicilijo.

PROŠNJA NAŠEGA LJUDSTVA.

Od vseh krajev, kjer sem živel, od vseh prijateljev, znancev in neznancev, s katerimi sem govoril v zadnjih mesecih in tednih svojega bivanja in v zadnjih dneh svojega bega, po Goriškem in v Trstu, povsod so me prosili, naj sporočim v svobodni domovini prošnjo našim bratom, ki v mučeništvu čakajo na odrešenje, — naj se tudi naša vlada takoj zavzame za nje z vsemi mednarodno mogočimi sredstvi, naj se naša pariška delegacija, kjer le mogoče, pritoži in naj apelira kamor le mogoče in zlasti na Ameriko ter zahteva mednarodno nadzorstvo nad laškim postopanjem na zasedenem ozemlju in zlasti z nesrečnejši deportiranci in tudi sicer naj se najde način, kako dati z obvestili o položaju vsaj moralno pomoč.

Agrarna reforma.

(Konec.)

Tudi na tem polju bi bilo ugodno, da bi se privatni gozdi (predvsem deli, parti, ki tvorijo skupaj razsežne komplekse) pod strokovnim vodstvom kolikor mogoče enotno in racionalno upravljali. Gotovo, izvedba ni lahka, vendar bi bila sedaj prilika, ko presnavljamo staro našo hiše v moderno zgradbo, da preobrazimo tudi to. Ker je vse v prevratu, bi bilo gotovo manj odpora proti takim operacijam, kot pozneje, ko bodo razmere zopet konsolidirane. „Železo kuj, dokler je vroče!“ — Ne malo važno pa je tudi vprašanje, kako naj se odškoduje razlaščence! Vzemimo, da smo sprejeli nazor, da je zemlja skupna last celega naroda, ki tvori državo. Tedaj ima vsak tudi enake pravice do zemlje in nobeden pravice, da si jo prilasča proti volji naroda. In kdo drugi si jo je prilastil proti volji naroda (torej nepostavno) kakor razna vlastelinstva, naj si bo že potem s silo ali na kakršenkoli način. Zato je odgovor glede odškodnine na splošno lahek: Najnižjo odškodnino! Pri gotovih vrstah posestev je to že določeno. Pri ostalih, pri katerih se razmišlja o odškodnini, posebno onih, kojih sedanj posestniki so naši državljani, bi se naredilo sledeče: Vsak tak posestnik naj se izjavi, če hoče še obdelovati zemljo. V tem slučaju vsa se mu odkáže pri meren kos zemlje. Vsa druga zemlja se pa zapleni. — Pomisliti moramo, kako ogromne svote nam sicer požre ta odškodnina, katere bi na ta način ostale vsaj deloma državi, ki bi s tem krila lahko nekaj dolgov. Na drugi strani bi pa kmet dobil zemljo lahko ceneje in bi preje razbremenil svoje posestvo od dolga, ki bi ga eventualno moral pri državi napraviti radi nakupa nove zemlje. Ti razlašeni vlastelini imajo gotovo vsi toliko premoženja, da bi ne prišli, če jim ostane n. pr. še 3—500 ha zemlje ali primerna odškodnina, na beraško palico.

Treba bi bilo zato ustvariti primeren razlastitveni zakon. Da bi se pa v bodoče zajezilo nastajanje novih prevelikih posestev, bi se pa kranjskim razmeram primerno, zakonito določila maksimalna velikost. Seveda bi ta velikost bila odmerjena po gotovi boniteti zemlje, na katero bi se moralo vedno reducirati posestvo in potem ugotoviti tako reducirano ploskovino. Sicer je pa več ključev in načinov za ta izračunavanje.

Če bi posestvo narastlo preko te maksimalne velikosti, se ga pa temu primerno, vedno težje obdači. To obdačenje bi doseglo pri gotovi razsežnosti posestva lahko take višine, da bi prešlo takim grabežem vsako veselje, še nadalje širiti posest. — Mnogo se tudi razmišlja, komu naj se da zemljo. So gotovi slučaji, ki so pač nesporni in o teh niti ne govorimo. Predvsem pa bi bilo umestno, da bajtari ali kajzarji in pa mali kmetje dobe toliko zemlje, da jih bo posestvo lahko redilo, da postanejo res poljedelci. To je tista plast naših posestnikov, ki mora gotov čas leta biti dni nar, hlapec, žena morda drugim dekla itd. Tem nezdram razmeram bi šla torej prva skrb. Tu odpade tudi vprašanje, če je dotični zmožen in hoče obdelovati zemljo, ker jo deloma že ima in pričajo torej dejstva o volji ali sposobnosti njegovi.

Če si hočemo zavejati svetovni trg, moramo razno blago postavljati na trg v primernih količinah. Zato bi bilo pa treba, vse panoge gospodarstva organizirati potom združništva; urediti si gotove centre za zbiralščice raznega blaga, kjer se ugotavlja potem množina, se ga sortira po kvalitativnih vrstah v doseg maksimalnih tržnih cen itd. Ravnotako bi bilo treba žitnic ne samo v svrhu trgovine, ampak tudi za rezervno, če v kaki pokrajini zgreši letina, da rabijo prvovrstnega semena ali pa kot živila. O vseh teh stvareh bi se morala baviti poučna predavanja.

In če bi potem ljudstvo uvidelo bistvo, dober namen, ki ga nosi ta reforma, potem bi bil zakon tudi dejansko izvedljiv. Vse to pa velja seveda za celo državo v polnem obsegu. Sicer pa te vrste nimajo namena, da bi navajali podrobno izpeljavo posameznih panog. Namen je zbuditi potrebno zanimanje in opomniti one, ki smatrajo delitev posestev za celotno reformo in ne vedo, da je za uspešno konkurenco zmožen razvoj, treba še stoisotno enako važnih stvari udeležiti. Treba bo desetletij smotraneja in težkega dela, če se hoče izvesti reforma z vsemi svojimi vejami, tako da bo delo docela izvršeno in bo zmožno, da utisne svoj pečat celemu stoletju. Treba je, da se organizira vsaka koča, ki naj bo ud na velikem stroju naše produkcije. Če bo vsak zase meštaril za svoj memik žita, ali seženj platna ali lesa, nas bodo preplavili prekupci — venizniki, katerim bomo molzna krava, kar smo pred vojsko občutili predvsem pri lesu, sami pa ostanemo hlapci, da bodo tuji po naših hrbtih hodili navzgor.

Ko bi bilo statistično delo izvršeno, bi prevzel vse te referate centralni urad, ki bi s pomočjo vseh statistikov to spojil v celoto s tem, da bi odstranil vse nebitvenosti, sistematično opredelil zbrano snov, v svrhu dobrega pregleda itd. To strokovnjsko in vsestransko dovršeno delo bi potem tvorilo temelj za našo ustavodajno skupščino, ki se bo sestala in sklepala polnomočno in končnojavno o agrarni reformi. V tem delu bi imel centralni odsek, ki bi mu bila poverjena naloga izdelati reformo, veliko oporo in olajšavo, da bi lažje, hitreje, dovršenejši rešil to življensko vprašanje cele države, kakor tudi skupščina, ki bi dobila delo predloženo v debato in sklepanje. S tem delom bi pa omogočili, da se ne le vsak poslanec, ampak vsak človek informira o resničnem stanju našega gospodarstva in o glavnih smernicah, ki naj jih zasleduje moderna reforma. To delo bi šlo v tisočih izvodih med ljudstvo, bilo bi nam kazipot in bi izzvalo, podprto po prej omenjenih predavanjih, potrebno polemiko, ki bi izčistila nazore in pripravi rodovitna tla za seme te reforme. So še stvari, ki tu niso omenjene. Saj je to samo nekaj misli, ki naj opomnijo na način, ki je morda primeren, da rešimo to velevažno vprašanje kolikor mogoče popolno in ne polovičarsko. Bolje nič, kot polovičarstvo, ki je bilo glavni greh stare Avstrije. — Svarili bi predvsem, da bi se poverilo statistiko obstoječim uradom, kakor n. pr. okrajna glavarstva itd. Ti uradi so že itak preobloženi z delom, čeravno ne vedno z najkoristnejšim. Vendar nam že to dejstvo jemlje garancije, za dobro izvršitev te naloge. Poleg tega imajo ti uradi primernih strokovnjakov že celo premalo, ki so še posebno preobloženi. Poleg tega je tam delo prešablonsko. — Gotovo ni v teh stvarkih vsaka misel čisto zlato, da bi se ji ne dalo oporekati iz tega ali onega vidika. S tem naj bi bila dana pobuda vsej

naši inteligenci širom domovine, da položi vsakdo od nabranih duševnih zakladov svoj obulus na oltar tega vprašanja. In če se to zgodi, je dosežen teh vrstic.

Novinski pregled.

„Slovenec“ je pisal 18. decembra lanskega leta v članku „Ob krizi“ o dr. Trumbiću, da ni nikoli dovolj odločno izrazil zahteve, da morajo ostati Goriska, Trst in Istra nam in da je vedno napravljal vtis, da smatra to vprašanje za podrejeno, da je povodom rimskega pakta v svoji tozadevni izjavi mogel misliti le na eventualni odstop slovenskega ozemlja in je torej v tem vprašanju vezan dr. Trumbić dobil v roko tisto številko „Slovenca“, 27. t. m. priobčujo „Slovenec“ dr. Trumbićev odgovor, da so vse trditve v onem članku neresnične, izmišljene, brez vsake podlage. List dostavlja, da poročila iz Pariza potrjujejo, kako se dr. Trumbić trudi za naše slovensko okupirano ozemlje. — „Napreč“ piše o prvi poti naših poslancev v Beograd, postavljajoč v izvajalnih vprašanje prehrane na prvo mesto. To vprašanje je dospelo do mrtve točke in vsak zamujen dan lahko izkazuje posledice, ki si jih nihče ne želi. Zahteva preobrazbo trgovine, obrti in industrije v smislu socialističnih stremeljenj. V upravnem oziru so soc. dem. nasprotniki centralizma in zagovorniki avtonomije. Vsaj za sedaj. To pa samo zaradi tega, ker hočejo, naglih dejanj. Za enkrat je najširša avtonomija nujna upravna potreba. Le polagoma in stopnjeno se bo dala izvesti centralizacija tam, kjer je potrebna, odločno pa bodo zahtevali avtonomijo, v upravi, ne toliko, ker so Slovenci, ampak ker so demokrati.

— Sarajevska, Jugoslavija“ piše pod naslovom „Pruske kape“, da izvestni elementi hujšajo, ker je na bivšem teritoriju avstro-ogorske monarhije organizirana posebna vojska SHS in govore o pruskih kaperah. Glede Srbije je bilo z ozirom na njen merodajni položaj potreba, da obdrži do priznanja države SHS vse one posebnosti, ki državo činijo za državo. Poleg zunanjepolitičnega razloga, da ni takoj prišlo do enotne vojske, obstoje tudi tehnične zapreke zlasti nabava blaga. S starih uniform so sneti avstr. znaki in prišli oni kr. srbske vojske, kape so ukrojene po onih srbske vojske, torej niso nikake „pruske kape“. „Novo vrijeme“ piše v članku „Za zdrav izgradnjo države“. Najslabši je danes posel, da se odpravi protislovje, ki je v resnici nastalo med besedami in dejanji, med obljubami in delom. To se mora zgoditi poprej, predno obljube mase na svojih ledjih posledice protislovja, ki so se odprle. Naj bi separatisti raje pomagali, ne pa „protislovja“ delali in naglašali. Sarajevska „Jednakost“ piše v uvodniku o elementih, ki delijo z Avstro-Ogr. odgovornost za 40 letno robovanje našega naroda. Strah pred narodno sodbo jih je združil in podali so izjave svojega novega prepričanja. Narod jih je oduševljen za svobodo, sprejel in jim vse odpustil. Ali kakor hitro so ti mračni političari začutili blago naravo ljudstva in njegovo naivno pojmovanje svobode, bratstva in enakosti, so pokazali svojo staro barvo. Rogali so se narodu in čakali svojega časa, da je prišel njihov moment. Prvič, ko se je pokazala praktična potreba narodnega ujedinjenja na narodno-kulturnem in političko gospodarskem polju, so skočili v stran od večine naroda. Te izgube ne obžalujemo.

— „Narodni Politika“ piše v uvodniku „Pro spočeno več republik“ (za skupno stvar republik), da se kažejo znamenja, ki napovedujejo spore, kateri glede na sedanjí položaj ne morejo koristiti češki stvari. Polno je še nejasnih stvari, so še zadeve, ki spadajo na pariško mirovno konferenco, upoštevamo tudi, da razpravljanje o spornih nazorih pomeni zdrav pokret, in naša narodna skupščina, ki ima postaviti povsem trdne prve temelje, je začasna, s spori bi se ogrozila ona jednota. Sedaj za to ni časa. Ako pri Čehih ni časa za politično prekrkanje in prikanje, ga je pri nas v Jugoslaviji še toliko manj.

— O novi Avstriji piše „Die Zeit“ pa pravi, da se iz razvalin stare Avstrije dviga nova z vsemi napakami stare in kopirajo se te vedoma, nasilno in hitro. — „Arbeiter Zeitung“ se zavzema za hiter mir in vprašuje, ali se mogotici, ki so se zbrali v Parizu na mirovno konferenco, zavedajo končno vse resnosti razmer in vse teže svoje odgovornosti? Kažejo se znaki, da je neobhodno potreben hiter mir. Vojsna pa se mora končati tako, da se koncu ne bo moglo oporekati tudi pred sodnim stolom morale, drugače ne bo miru.

Politične vesti.

ITALIJA MOBILIZIRA?

Pariz, 28. februarja. Listi poročajo, da je italijanska vlada odredila splošno mobilizacijo. Italija je odklonila predlog kraljevine SHS za vstopitev posebnega razzodisča v jugoslovansko-italijanskem sporu. Za to je sedaj jugoslovanska delegacija predložila zahtevo, da naj tvori bodočo mejo med kraljevino in Italijo reka Soča. (?)

VSI NA DELO!

Reške „Primorske Novine“ izvajajo v uvodniku „Misli od dana“ med drugim: Kaj nam pomaga, ako v narodu 13 milijonov duš dela 50.000 ljudi in vrši svojo dolžnost, kaj, ako jih dela 100.000 ali 500.000? To je vse le kaplja vode v morje, ko pa masa, vsi, prav vsi, ne delajo nič in tudi nočejo delati. Bodimo konkretni! Kaj velja Pašić, Trumbić, Pribičević, Korošec in še nekaj desetlin odličnih delavcev? Ali morejo oni izvršiti posel za vse? Za časa angleške agitacije za dobrovoljno novačenje so bili po vsej Angliji povsodi nalepljeni veliki lepaki s sliko Lorda Kitchenerja, ki upira prst v onega, ki čita lepak. Spodaj je bil napis: Mladenci! Lord Kitchener te potrebuje. Od tebe je odvisna zmaga! Takih lepakov potrebujemo tudi mi: Mladenci, starci, možje, žene! Jugoslavija vas potrebuje! Baš od vas je odvisna narodna bodočnost. — Kadar bo vsakdo vršil svojo dolžnost, takrat šele bo naš aparat funkcioniral kakor treba in vršil nalogo, ki mu je namenjena.

OPAZKA.

Pod naslovom „Napačni pojmi“ me poučuje „Jugoslavija“ z dne 28. februarja, če bo razsodil v našem spo-

ru z Italijani Wilson, da iz tega ne more slediti, da bi se na to mogli sklicevati tudi Nemci, ker smo mi zavezniki Antante, Nemčija pa premagana nasprotnica, in pristavlja: „Predlog naše delegacije je upravičen tudi zato, ker vendar ne gre, da bi v sporu razsodila ena stranka sama v družbi drugih, ki imajo vezane roke (londonska pogodba)!“

Iz citiranega zadnjega stavka bi sledilo, kakor da bi bil jaz napisal, da predlog naše delegacije ni upravičen. Moj pasus se glasi: „Dasi ni nikjer oficijelno rečeno, kaj jih je prisililo k temu, sta predvsem dve možnosti, ki sta bili merodajni: prvič upanje, da bo Wilson pač uvidel, da pripadajo sporni kraji nam ne samo na podlagi narodnosti, ampak tudi na podlagi zgodovine...“ Mislim, da je to jasno. Tudi kar se tiče Nemčije, ni to vse tako evidentno, kot se zdi, Jugoslaviji, kajti precej verjetno je, da bo tisti, ki se mu zdi, da se mu dela krivica, apeliral pač na tistega, o katerem misli, da je upravičen — zlasti če bo tu že precendenčen slučaj. Glede zavezništva bi omenil, da omenil, da ni to čisto tako, kakor se zdi na prvi pogled, kajti zaveznica je bila Srbija, spor pa imajo Italijani z Jugoslovanskim kraljestvom, ki še ni povsod oficijelno priznано, kar je vendar malo razlike!

Rekel sem v članku, da je to vprašanje za nas življenjske važnosti in sem izrazil bojazni, ki se mi vsiljuje, da se naš spor ne bo tako ugodno rešil, kot se zdi „Jugoslaviji“. V svoji skromnosti nisem reflektiral na kako nezmotljivost, zatoorej počakajmo, da gredo tudi ti težki dnevi mimo nas, in če se bo vse izteklo tako, kot upa „Jugoslavija“, hvala bogu od vekomaj do vekomaj!

J. J.

ALI SE NAJ ZOPET ZAČNE?

Župnik Jože Brajc v Gorenji vasi nad Škofjo Loko je pričel s prižnice delati proti časopisju JDS. Dne 23. februarja je pozival, naj ljudstvo ne čita „brezverskega“ časopisja in da naj naroča samo „Slovenca“ in „Domoljuba“. To postopanje tako živo spominja na nekdanje Sustersičeve čase. Mi bi za enkrat opozorili samo na to, da obstoji neka strankarska koalicija, o kateri je morda tudi gosp. župniku kaj znano, dalje da smo pri nas nekoč imeli „kulturni“ boj, ki tvori najbolj žalostno točko v naši politični zgodovini, in končno, da je bojkotiranje v strankarske namene nemoralno in da zloraba prižnice ni pravo sredstvo za konkurenco med listi niti za politično borbo. Oni stari časi, o katerih razven Sustersičevih pristašev nikdo ne trdi, da so bili dobri, se ne smejo nikdar več vrniti.

Občinski zastop v Žireh.

V včerajšnji seji deželne vlade je po naročilu JDS. interpeliral podpredsednik dr. Žerjav radi razpusta občinskega zastopa v Žireh. Stvar pride na razpravo v seji deželne vlade 3. marca.

Dogodki v Sevnici.

Nemiri v Sevnici z dne 10.—12. januarja so rodili obžalovanja vredne posledice. Stvar je bila dolgo časa javnosti prikrita in je bila slikana merodajnim činiteljem v taki luči, da so se čutili upravičenim nastopiti s hudimi odredbami. V včerajšnji seji deželne vlade je podpredsednik dr. Žerjav interpeliral radi postopanja oblasti v tem slučaju. Začne se stroga preiskava vseh dogodkov, ki bodo izčistila položaj.

Rimske toplice. V št. 48. ste objavili popravek učitelja Korošca v katerem se skuša priti, češ da ni nemškutar. Resnica pa je, da se je isti gospod do ustanovitve Jugoslavije podpisoval le Carl Korošchetz, daje bil strasten agitator proti Jugoslaviji, da je šolarjem v šoli Rimske toplice prepovedal slovensko peti, da jim je zapovedal pozdravljati le s „Grüss Gott“, da jim je prepovedal slovenske zvezke in samo nemške upeljal iz knjigarne Fritz Rasch, da je krajnemu šolskemu svetu pisal, da je „die Verkehrs-und Unterrichtssprache deutsch“ da se je po ustanovitvi Jugoslavije peljal v Gradec iskat nemškega mesta in šole, kd so mu rekli, da za njega nimajo prostora, pričel sprizajziti s slovensčino. Ker je bil premeščen v Koprivnico in od tam dobil glasen odgovor, da ga ne bodo sprejeli, se je skušal z ovinkarstvom prikupiti in prilizniti Slovincem in javnosti. Ker smo pa od tega gospoda od leta 1914 preizkusili vsa zdražbena dela, moramo samo glasno in odločno zaklicati, ne samo premeštitve temveč iz države izpoditi bi morali tega g. Korošchetza.

Političnim preganjancem. Ustanovni zbor „Društva političnih preganjancev“ bo v nedeljo, dne 9. marca t. l. v Ljubljani ob 2. uri popoldne v veliki dvorani „Mestnega doma“. Dnevni red: 1.) Poročilo pripravljalega odbora. 2.) Čitanje in odobrenje pravil. 3.) Volitev odbora. 4.) Slučajnosti. — Vabimo politične preganjan-

ce, da pristopijo k organizaciji in se udeležijo ustanovnega občnega zbora v največjem številu. Začasni odbor ob enem naznanja, da ne sprejema več odškodninskih prijav, zato, ker je tozadevno delo pri vladi zaključeno. Ostale liste prosimo za ponatis te notice.

Razgled.

Knez velikega naroda. (Dalmatinski dopis. urad.) Pod tem naslovom prinaša Clemenceaujev list „Homme libre“ (nekdanji Homme Enchaîné) nastopni članek povodom regentovega bivanja v Parizu:

Mladi princ, ki je obenem tudi veliki princ, ker je knez svojega naroda in prvi državljani svoje nacije, je od včeraj med nami.

Princ Aleksander, od včeraj regent Srbije, a danes vsega jugoslovanskega naroda, je najtočnejša in najvernejša posebnost srbskega junaštva. On predstavlja dosedaj najbolj prizadeto izmed držav, ki so izšle iz boja zmagoslavno, in ravno zaradi tega nastaja v naših vseh najjasnejša slika o tem narodnem vstajenju, za katero je toliko naših prelivalo svojo junaško kri.

Dvejni je ta naslov, ki ga dela vrednega posebne ljubavi Francoske, ki se divi ganjena plemenitemu prenašanju nesreče in junaško izvršenim naporom. Spomini na občudovanja vredni boj proti Avstriji, ki se je ponavljal vsak dan za toliko mesecev, in ki je dovedel do stalne zmage, se družijo s spomini tragičnega, epskega in nadčloveškega umikanja pred nemškimi tolpmi, ki so se v množičnih vrgle na malo državo, medtem ko so se ponavljali vsak trenutek in na vsakem kilometru veličastni dogodki, več kakor v mnogih letih zgodovine.

Nikdar in nikjer ni bilo enakih vojakov, tako čvrsto in nepopustljivo združenih za obrambo svobode. Dosegli so, da ostanejo en narod, toda ni jim še priznано pravo, da postanejo srce velike vlasti. In akoravne so Hrvati, Slovenci kakor tudi vsi Jugoslovani, osvobodjeni izpod avstrijske oblasti, svečano potrdili svoje edinstvo s Srbijo, akoravno so izjavili, da hočejo sodelovati pri ustvarjanju novega naroda, vendar niso dosegli, da bi se jim uradno dovolilo, da kakor Čehoslovaki ali Poljaki zavzamejo svoje mesto v svetu novih demokracij. Razlogi posebnih interesov, tako žalostno odkriti z napadi enega D'Annunzija, prete, da se ne izvede načelo o neodvisnosti malih narodov in njihovi pravici samoodločbe, vsled česar je došel princ regent v Pariz kot zagovornik. Čas je, da se obratuna z vzmernirajočimi pretvezanji. Naj se ravno prisotnosti sina kralja Petra posreči rešiti problem, ki se ni smel niti postaviti.

POSEBNE VESTI IZ MARIBORA.

Madžarska grozodejstva. Maribor, 28. februarja. Tu sem dospeli begunci iz Št. Gotarda poročajo o madžarskih grozodejstvih nad slovenskim delom tamošnjega prebivalstva, Madžarsko vojaštvo rop, nalaga visoke kontribucije in pobija po cestah in hišah ljudi, ki se teh nasilnežev ne morejo ubraniti. Tako so ogrski vojaki v ponedeljek in torek pobili na cesti 12 ljudi. Kmetu Beraniču, ki je znan kot Slovenec in propagator jugoslovanske misli v Št. Gotardski okolici, so privezali roke na hrbet ter ga privezali k vozu v katerega je bil uprežen mlad konj. Na to so konja pognali v divji beg. Beranič je nekaj časa tekel, na to pa padel, na kar ga je konj vlek, se kake pol ure dalje po cesti. Ko se je voz v Št. Jurju ustavil, so odvzeli na pol mrtvega kmeta, ga vrgli v jamo in ga z gorjčami ubili, ter ga na to pokopali kot psa.

Nasilnosti Nemcev v nevtralnem pasu. Iz občine Ščavnice poročajo: Znani cmureški župan in podžupan v Radgoni dr. Kamniker prihajata v občino Ščavnica agitator za priklopitev k Nemški Avstriji. S silnim pritiskom delata ta dva reprezentanta nemške kulture s svojimi pomagači, pri čemur zlorabljajo posamični odborniki celo svojo uradno moč. Tako je tajnik Jurij Kraner grozil, da bo izpadeval revizije in javne datjave samo onim, ki podpišejo izjavo za priklopitev k Nemški Avstriji. Odbornik Beserl je strankam kratkoma trgal pole iz rok in podpisaval njihova imena, čeprav so se stranke prou te mu uprle in protestirale. Ti agitacijski odbori pošiljajo potem take izjave na oficijelne inozemske komisije, češ, to je „volja naroda“. Preskrbljeno pa je, da se bo tem komisijam pojasnilo, na kak način so bile slovenske občine prisiljene, se izjaviti za priklopitev k Nemški Avstriji.

DOBER SVET RADOONSKEGA PODŽUPANA DR. KAMNIKERJA.

V nedeljo se je vršil v Apačah shod občin cmureškega in radgonskega okraja, ki je zaseden po naših četah, na katerem je radgonski podžupan zborovalcem svetoval, da naj gredo v Gradec in naj tamkaj manifestirajo za

priklopitev teh okrajev k Nemški Avstriji.

KOMUNISTIČNA AGITACIJA V MARIBORU.

Maribor, 28. februarja. Po mestu se širi komunistična agitacija, seveda med Nemci in nemškim delavstvom, ker so se semkaj zatekli menda graški komunisti. S svojo agitacijo razširjajo po beznicah in usiljujejo svoje mišljenje vojaštvu, ki pa na take izzivajoče poskušne sploh ne reagira. Čas bi bil, da se take nemške kulturne osrečevalce pošlje tja, od koder so prišli.

ČEHI ČISTJO.

Dunaj, 28. februarja. Dunajski kor. urad objavlja: Glasom poročil, ki so dospela na Dunaj, narašča v Pragi gonja zoper tam naseljene Nemce. Po cestah inzulirajo nemški govoreči ljudi in siloma odstranjujejo napisne plošče z nemškimi imeni. Ta novi naval agresivnega šovenizma je nedvomno posledica poslednjega govora notranjega ministra dr. Švehle, ki je upravljal nezasišano pretiraval v resnici brezpomembne dogodke o priliki zadnjih volitev na Dunaju, ki so se odigravali med češkimi nacionalističnimi volilci in volfci drugih strank. Ta pretiravanja češkega notranjega ministra so tako groteskna, da človek nehoti začne iskati razloga za tako politično taktiko in da se ne more ubraniti misli, da v Pragi namenoma podziga šovenizem, da bi na ta način od pretečega boljševizma odvrnil proletarijat in udušili nevoljo po finančnih ukrepih hudo prizadetega meščanstva. (Op. ur.: Pa so res pomilovanja vredni ti povsodi in vedno nad vse skromni Nemci! Nikomur nočejo nič žalega, pa jih vendar ves svet preganja in brezsrčno izrablja v svojo korist!)

Clemenceau na konferenci. Pariz, 27. februarja. (Lj. kor. urad.) Dun. kor. urad poroča brezično: Včeraj popoldne je ministrski predsednik Clemenceau posetil mirovno konferenco v Quay d'Orsayju. Vstopil je v posebej opremljeno sobo, v kateri je prisostvoval sestavljanju po komisiji določenih pogojev. Po 20 minutah je zapustil palačo in sedel brez pomoči v svoj avtomobil. Videti je bil povsem čvrst in čil.

IZGUBE ZAVEZNIKOV MED VOJNO.

London, 28. februarja. Londonski listi poročajo, da je imela An'anta v vojni s centralnimi državami 5 in pol milijona mož mrtvih.

Nov predlog? Lah! mobilizirajo? Dunaj, 28. februarja. (Ljub. kor. urad.) Glasom čeho-slov. tisk. urada poroča „Wiener Allgemeine Zeitung“ iz Pariza: Ker so Italijani definitivno odklonili Wilsonovo posredovanje med Italijo in Jugoslavijo, so Jugoslovani svoje zahteve, da naj bo Soča meja, predložili pariški konferenci. Ravno kar doše italijanske vesti poročajo, da je Italija odredila splošno mobilizacijo.

V Parizu se žurijo. Curih, 28. februarja. (Ljub. kor. urad.) Glasom čeho-slovaškega tiskov. urada poroča „Morgen-Zeitung“: Nenavadna naglica, s katero se skuša v zadnjem času priveriti v Parizu mirovna pogajanja k sklepu, je pripisati bojazni pariških zastopnikov, da se more revolucionarno gibanje v Nemčiji razširiti v ententne dežele. Pri tem se boje težkoč, ki bi vsled podpisa končne mirovne pogodbe nastale za narodno skupščino v Weimaru.

In vendar se giblje! Berolin, 28. februarja. (Ljub. kor. urad.) Glasom čeho-slov. tiskov. urada poroča „Morning Post“ iz Pariza, da se bliža določitev vseh mejnih vprašanj po mirovni konferenci svojemu sklepu in da se misli sedaj tudi na povabilo zastopnikov osrednjih držav. Najprej bodo povabljeni h konferenci zastopniki Nemške Avstrije, Ogrske in Turčije, pozneje pa zastopniki Nemčijo. V Pariz bodo odpotovali 10 dni po povratku Wilsona.

Wilson. Ameriški senat razcepjen. Berlin, 28. februarja. (Lj. kor. u.) Glasom Dun. kor. urada poroča „Berliner Tageblatt“ po vesteh „Timesa“ iz Washingtona: Wilson se je peljal ob svojem prihodu dne 27. t. m. v zaprtem vozu v Belo hišo. Opoldne je imel tajen razgovor s člani kabineta o pogajanjih v Parizu. Poizkušeno glasovanje o zvezi narodov v senatu se je zaključilo z 42 proti 48 glasovi, tedaj z malo večino za zvezo narodov.

Lahom apetit še vedno raste. Berlin, 28. februarja. (Lj. kor. ur.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Angleški listi javljajo iz Rima: Italija bo baje zahtevala od Avstrije 600 milijonov funtov vojne odškodnine. Ker pa je dvomljivo, da se bo mogla izsiliti izplačila, tako velike vsote, bo Italija zahtevala posebno ugodno konvencijo, po katerih bo mogla izrabljati prirodne zaklade Avstrije. Tretjina vojne odškodnine se bo morala plačati v gotovini.

Lah! vstopajo ljubezen z gladom. Split, 27. februarja. (Ljub. kor.

urad.) Dalmatinski dopisni urad poroča: Italijani, ki so početkoma ponujali riža in moke, da bi agitirali za svoje svrhe, so sedaj, ko so se uverili, da je vse njih prizadevanje brezuspešno, začeli s terorjem lakote. Pokrajinska vlada v Splitu je bila odredila znatno količino hrane za oskrbo tega mesta, tako italijanske oblasti ne dovolijo uvoza. Tako to nesrečno mesto že 26 dni ni dobilo niti grama hrane, ker zavedno prebivalstvo neče nasesti okupatorjem.

OGRSKI LISTI PREJEMAJO OD BANK VISOKE SVOTE, DA MOLČE.

Budimpešta, 28. februarja. List „Vörös“ prinaša razkritja, da so dobili razni budimpeštanski listi od raznih bank visoke zneske, da molče, ker nameravajo banke znati obrestno mero za vloge in dvigniti razne premije in nagrade za svoje uslužbence in nastavljenice. V ta namen so vse budimpeštanske banke stopile v zvezo, ter tvorijo kartel. Da o tej nameravani akciji ne izve javnost, da je bančni kartel podkupil časopise, da molči. Tako je prejel „Pester Lloyd“ 48.000 kron, nekateri drugi listi, kakor „Pesti Hirlap“, „Az Est“, „Az Ujsag“ in „Pesti Naplo“ po 35.000 K, cela vrsta drugih listov pa od 30.000—8000 K. — „Vörös“ je najbrže eden izmed onih listov, ki ga je bančni kartel ob priliki razdeljevanja nagrad za molčanje prežrl in za to se maščuje s tem, da kaže na druge časopise, češ, glejte jih, podkupljivi so.

Nemci žigosajo. Dunaj, 28. februarja. (Lj. kor. urad.) Dunajski korespondenčni urad poroča: Današnji državni zakonik priobčuje izvršilno naredbo državnega urada za finance z dne 27. t. m., s katero se odreja žigovanje bankovcev, določenih za promet v Nemški Avstriji. Žigosali se bodo vsi bankovci, izvemski bankovce po 1 in po 2 kroni. Za žigovanje določeni organi bodo dosedanje bankovce zamenjali z novimi, ki bodo opremljeni z rdečim natiskom „Deutschösterreich“ „Nemška Avstrija“. Naredba stopi z današnjim dnem v veljavo.

Nemška propaganda na Koroškem. Ljubljanski dopisni urad poroča dne 28. februarja iz uradnega vira: Dne 23. februarja ob 3. ure 15 minut do 3. ure 45 mint popoldne je nad Dravsko dolino od zahoda proti vzhodu in nazaj plul nemški zrakoplov ter metal v slovenskem in nemškem jeziku natisnjene letake, na katerih razglašajo Nemci, da je glasom „Obzora“ „začasna jugoslovanska država sklenila, vojaško odrediti, da se srednjevska kazen pretepa s palico zopet uvede.“ Kakor je znano iz svojačasnih objav v naših dnevnikih, naša vlada nikdar ni mislila in ne misli na kaj takega; saj je vseskozi moderna in demokratčna. Kar je „Obzor“ svoj čas poročal, se je opiralo zgolj na dejstvo, da je neki hrvatski stotnik pri svojem vojnem oddelku kaznoval za batinami. Dotičnega stotnika pa je vojaška oblast, čim je zaznala za njegovo povsem protipostavno ravnanje, dala prijeti in ga je postavila pred vojaško sodišče. Ta edini in izjemni primer vojaške krutosti poizkušajo Nemci sedaj izrabiti za svojo propagando zoper Jugoslavijo s tem, da razglašajo kot postopanje, ki je zakonito uveljavljeno po vsej kraljevini SHS. Naše zavedno ljudstvo, ki pozna moderni in demokratski ustroj naše mlade države, bo tudi to nemško obrekovanje vedelo prav oceniti. — Proti kršenju premirja, storjenemu s tem, da je demarkacijsko črto preplul sovražni zrakoplov, je poveljništvo dravske divizijske oblasti protestiralo pri celovškem vojaškem poveljništvu. (Mi smo vsebino tega letaka objavili že v četrtku.)

„Suffenblatt“ nadaljuje svoje laži. Nasproti poročilu lista „Grazer Tagblatt“, po katerem je poveljnik dravske divizije general Smiljančič pred nekaterimi dnevi v Mariboru nagovoril železničarja G. delavnice južne železnice na cesti in ga nemški vprašal po narodnih razmerah v Mariboru in v okolici, kakor tudi o demonstracijah dne 27. januarja, je Ljubljanski dopisni urad pooblaščen, ugotoviti to-le: General Smiljančič se je dne 23. januarja zvečer mudil eno uro v Mariboru. Po tem dnevu generala Smiljančiča sploh ni bilo več tam. Demonstracije so bile, kakor je znano, dne 27. januarja t. l. — Iz te ugotovitve je razvidno, da je pogovor z železničarjem G., ki ga je objavil „Grazer Tagblatt“ z dne 26. februarja t. l., docela izmišljen.

HRANA ZA STRADAJOČE.

LDU. Hamburg, 28. februarja. (ČTU.) Ameriška brezžična brzojavka iz New Yorka: Predsednik Wilson je včeraj podpisal zakon o dovolitvi 100 milijonov dolarjev v korist stradalčega prebivalstva Evrope. Vsota se bo dala Hooverju na razpolago, ki jo bo uporabil po najboljšem preudarku.

Pristopajte k „Slovenski Matici“. Cikanina 8 K, ustanovljen 200 K.

Pokrajinske in dnevne vesti.

Redna javna seja ljubljanskega občinskega sveta bo v torek, 4. t. m., ob šestih zvečer v mestni dvorani. Na dnevnem redu so med drugimi točkami poročila glede nove izvolitve vseh stalnih odsekov, upravnih odborov i. t. d. občinskega sveta, o dopisu upravnega odbora Mestne hranilnice glede izvolitve enega člana upravnega odbora, glede izvolitve treh zastopnikov mestne občine v upravni odbor Dnevnih zavetišč za ubogo šolsko mladino, glede izplačila enkratnega nabavnega prispevka vsem mestnim služenčcem, glede uvedbe pobiranja tlakarine v Ljubljani, glede odprave pristojbine za ženitovanske zglasnice, glede znižanja obrestne mere za vloge pri Mestni hranilnici ter glede nekaterih izprememb hranilničnih pravil, glede zvišanja tarifov cestne električne železnice ljubljanske, poročilo o samostalnem predlogu občinskega svetovaleca Franchettija glede ustanovitve društva proti prosjačenju, poročilo o dopisu protialkoholne zveze „Sveta vojska“ glede omejitve podeljevanja obrtnih koncesij za gostilniške obrti in poročilo o dveh prošnjah za obrtne koncesije.

Uradni list. Izšla je 56 številka od 28. februarja. Prinaša naredbo glede državnih nameščencev nemške narodnosti, repatriiranja in selitvenih stroškov in prispevkov ločenim rodbinam, nadalje celo vrsto gospodarskih razglasov, službenih razpisov in ostalo običajno vsebino.

Današnji shod, katerega priredi Napredno politično in izobraževalno društvo za Kolizejski okraj, se prične točno ob sedmih zvečer pri „Novem svetu“. Sodelujočniki iz Kolizejskega okraja, vsi na shod!

Protestni shod tudi v Novem mestu. Tudi novomeško žensko priredi v nedeljo, 2. marca v Novem mestu protestni shod proti nasilni italijanski okupaciji naše slovanske zemlje.

Javen shod jugoslovanskih strojevodij in kurjačev drž. in juž. žel. se je vršil v Ljubljani dne 24. februarja. Bil je jako dobro obiskan. Strojvodja Gril je govoril o osemurnem delavniku, ki naj se takoj uvede za strojno osobje, kajti železniške nesreče se večji del dogajajo vsled izmučenosti strojnega osobja. Naporna in odgovorna služba mora biti primerno plačana. Stavi tozadevne predloge in zahteva zvišanje draginskih doklad. Stavili so še drugi govori, tihoči se skupne in solidarnega delovanja.

Evidenčni in informativni urad za mornarico v Ljubljani. Jako važno za vse pripadnike mornarice (gaziste, podčastnike in mornarje.) 1. Razglašeno, da se imajo vse osebe mornarice, ki stanujejo v področju deželne vlade v vseh zadevah izključno obračati samo na evidenčni in informativni urad za mornarico v Ljubljani. Ta urad bo vse pismene vloge predlagal v rešitev odeljenju za mornarico v Zagreb. — Istotako imajo osebe mornarice tega področja evidenčnemu uradu za mornarico v Ljubljani predložiti potrdila glede eventualnih njihovih terjatev na plačilo itd. Ta urad bo dokumente predložil pomorski intendantiji pri odeljenju za mornarico v Zagreb, kjer se bo odločilo zaradi dohodkov in se jih nakazalo. Izplačali se bodo nato v Ljubljani. — 2. Vsi daljšeslužbeči podčastniki mornarice, kateri še nimajo 10 službenih let in kateri se še do sedaj niso prijavili, se pozivlja v lastnem interesu, da se ali osebno, ali pismeno javijo pri evidenčnem in informativnem uradu za mornarico v Ljubljani, ker je izšla za nje jako važna naredba. 3. Opozorja se vse mornarje, da je pravilni napis na trakovih mornariških čepic z odredbo odločeno od sedaj naprej samo: „Ratna mornarica“. 4. Vse stalne osebe mornarice, katero stanuje v Ljubljani, naj se zglašijo v evidenčnem uradu za mornarico, radi sprejema legitimacije. Izven Ljubljane stanujočim se bodo te legitimacije odposlale po pošti.

Državna posredovalnica za delo je otvorila svojo podružnico v Mariboru na Grajskem trgu št. 1, v koje delokrog spada za enkrat vse slovenski del Stajerske. Vsi delojemalci in delodajalke iz Stajerske naj se zglašajo v svojo posredovalnico odslej le pri omejenih podružnicah. Za pismene prijave je naslov: Državna posredovalnica za delo. Podružnica za Maribor in okolico v Mariboru, Grajski trg št. 1.

Kletarski nadzornik. Naznanja se da s 1. marcem 1919 zopet začne v smislu vinskega zakona in tozadevnih naredb delovati kletarski nadzornik Franc Gombač v Ljubljani. Njegov delokrog obsega celo Slovenijo.

Nakup plemenskih žrebcev. Oddelek za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani namerava kupiti več teških plemenskih žrebcev noriške (pincgavske) in belgijske pasme. Kdor ima take žebce na prodaj, naj takoj pošlje ponudbo državni žrebčarni na Selo in navede žrebčovo pasmo, starost in, če mogoče, tudi rod. Lahko se pa

žrebci pripeljejo na pregled k licenčovalni komisiji, ki bo poslovala dne 12. marca t. l. ob 11. uri dopoldne v Brežicah (pred Narodnim domom), dne 13. marca ob 11. uri dopoldne v Celju (pred Narodnim domom), dne 14. marca ob 11. uri dopoldne v Mariboru (na živinskem sejmišču), dne 15. marca ob 11. uri dopoldne v Ptuj (na živinskem sejmišču) in dne 16. marca ob 11. uri dopoldne v Ljutomeru (pred obč. uradom).

Imenovanje v mlekarški stroki. Deželna vlada za Slovenijo je imenovala mlekarkega veččaka Ant. Pevca državnim mlekarškim inštruktorjem v IX. činovnem razredu ter ga dodelila oddelku za kmetijstvo.

Realne lekarne odpravljene. V večerajšnji seji deželne vlade je bila v sporazumu z ministrom za narodno zdravje sklenjena naredba, ki odpravlja realne lekarne (radicirane in prodajne). Dan, s katerim realni lekarniški obrti ugasnejo, bo določil poverjenik za notranje zadeve, ki pripravi tudi vse prehodne odredbe. Realne lekarne so upravljajoči ostanek iz predmarčne dobe. Imeli smo jih samo na Stajerskem in Koroškem.

Pripravljalna doba farmacevtov znižana. Doselej je bilo za pridobitev že poslujoče lekarne treba pet let, za pridobitev nove lekarne pa 15 let pripravljalne dobe. Na Hrvaškem in v Srbiji je zadostovalo pet let v obeh slučajih. Včeraj je deželna vlada v sporazumu z ministrom za narodno zdravje znižala pripravljajno dobo tudi glede novih lekarn na pet let. Pri tem pa je sklenila, da morajo prosilci za vsako lekarno izkazati vsaj tri leta civilne prakse. V kratkem bodo zlasti vsled ugasnitve realnih lekarn odpruili mnogo novih lekarn, ki bodo na ta način lahko zasedene po domačinih.

Vojaški obmejni komisariat. Centralna vlada organizira ob sedanjih provizornih mejah državne oblasti vojaško urejene obmejne komisarijate. Za Špilje imenovan nadporočnik doktor Stefančič je že nastopil svoje mesto. Za Jesenice je imenovan nadporočnik Stane Vidmar, za Borovnico nadporočnik Stane Lavrenčič, za Ormož pa nadporočnik dr. Radovan Brenčič.

Jezikovna tečajja srbohrvaščine, ki sta bila do sedaj na pripravnici, se preselita s prih. tednom in sicer tečaj, kjer poučuje g. prof. Jeršinovič: ponedeljek in četrtek, na realno gimnazijo, Poljanska cesta, II. nadst. levo. Tečaj g. prof. Lokovška: torek in četrtek, na realko.

Velike poškodbe na vodnih napravah. Zadnja velika voda je napravila, kakor šele sedaj izvem, po Gorenjskem ogromno škodo, kakor že več desetletij ne. Več jezov je porušila in poškodovala, tako Krenerjev jez na Sori v Skofljoki je popolnoma porušil in znašila škoda približno 50.000 K. Tega že na novo zida stavbeno podjetje ing. dr. Miroslava Kasala iz Ljubljane. Tudi veliki Majdičev jez na Savi pri Kranju je zelo poškodovan in se ceni škoda na preko 200.000 kron. Ravnotako je hudo trpel kokrški jez tvrdke Pollak v Kranju in še mnoge druge vodne naprave na Gorenjskem.

Kino Ideal predvaja danes prvič senzacionalno petdelno dramo „Roka osvete“ ali „Dnevnik lekarnarja Warrena“. Dejanje je posneto iz življenja artistov in kot tako polno napetosti zanimivih, burnih dogodkov. Sodelujejo odlični filmski umetniki; v gl. ulogi Lori Lenx. — Kot dodatek „On in drugi“, zelo zabavna šaloigra v enem dejanju. Ta spored ostane do ponedeljka in je mladini neprimeren. Kino Ideal.

Kultura.

Repertoar Narodnega gledališča. Dramsko gledališče. V soboto, 1. marca ob pol 8. zvečer dobrodelna predstava oslepelih vojakov. Izven abonementa. V nedeljo, 2. marca ob 3. popoldne dobrodelna predstava oslepelih vojakov. Izven abonementa. V ponedeljek, 3. marca „Matiček se ženi“ igrajo dijaki tukajšnjih srednjih šol. Izven abonementa ob pol 8. zvečer. V torek, 4. marca ob pol 3. popoldne „... ulica šte. 15“ izven abonementa. V sredo, 5. marca ob 7. zvečer „Tugomer“ izven abonementa. Predstava se vrši za uradnike ob znižanih cenah. V četrtek, 6. marca ob 3. popoldne dijaška predstava „Svet“ izven abonementa. Zvečer ob pol 8. „... ulica šte. 15“ za abonement „A“. — Operno gledališče. V soboto, 1. marca ob pol 8. zvečer „Manon“ za abonement „C“. V nedeljo, 2. marca ob pol 8. zvečer „Prodana nevesta“ izven abonementa. V ponedeljek, 3. marca ostane gledališče zaprto. V torek, 4. marca ob pol 8. zvečer „Boheme“ izven abonementa. V sredo, 5. marca ob 3. popoldne se ponovi „Prodana nevesta“ izven abonementa za deželane. — V četrtek, 6. marca ob pol 8. zvečer „Boheme“ za abonement „C“. — Uradniške predstave. Z ozirom na to, da so gg. uradnice in uradniki v svojem poklicu zadržani obiskovati

gledališče, je sklenilo ravateljstvo, prirediti uradniške predstave z znižanimi cenami, tako da bodo tudi uradniki dana prilika udeležiti se gledaliških predstav.

Spored koncerta 10. marca t. l., ki ga priredi Cirila Medvedova v prid siročadi SHS: 1. Arenskij: Menestrel; 2. Škerjanc: Chanson violette, 3. pesmi po Li-tai-poju; 3. Massorski: Otroška izba; a) z njanjo, b) v kotu, c) Večerna molitev; 4. Debussy: Trois Préludes pour piano; 5. Brahms: Utešeno hrepenenje (viola: Mirko Dežela); 6. Debussy: Trois Chansons de France; 7. Morsorgskij: Otroška izba; a) S punčko, b) Hrošč. Na klavirju spremlja L. M. Škerjanc. Predprodaja vstopnic in besedila v trafikah in Prešernovi ulici.

Nainovejša poročila.

Posebna brzojavna poročila „Slov. Narod“.

LAŠKI APETIT SE VEDNO RASTE.

Geneve, 28. februarja. Veliko ogorčenje in največjo pozornost je v Italiji vzbudil članek uglednega bologneškega lista „Resto del Carlino“, v katerem se zahteva poprava meje med Italijo in Švicar. Švicarski listi energično protestirajo in odgovarjajo: „Nikdar!“

PREISKOVANJE.

Geneve, 28. februarja. Sestavila se je 36članska senatna komisija pod predsedstvom Doumera z nalogo, da preišče način, kako je Francija vodila vojno.

NA KONFERENCI. KAJZEROVA USODA.

Geneve, 28. februarja. Komisija za preiskanje odgovornosti na izbruhu vojne se sedaj bavi z vprašanjem, kdo je vojno provocal, z vprašanjem kršenja belgijske nevtralnosti in z vprašanjem kršenja mednarodnega prava med vojno. Usoda kajzerova je še negotova. Na konferenci obstoje dve struji: ali naj se postavi kajzer pred mednarodno sodišče, ki bi ga sodilo po novem mednarodnem zakoniku za prošle čine, — ali pa naj se postavi kajzer samo radi raznih kršenj mednarodnega prava pred sodišče ene obeh najbolj interesiranih držav (Francije ali Belgije).

TUDI PROTI JAPONCEM SE OGLAŠAJO.

Geneve, 28. februarja. Po angleških vesteh zahteva Korea, da se ji vrne samostojnost.

Posebna poročila iz Beograda.

REGENT SE VRNE V BEGRAD.

Beograd, 28. februarja. Naša mirovna delegacija v Parizu poroča, da bo prestolonaslednik Aleksander te dni odpoval v Beograd, da se udeleži sej narodnega predstavništva in da ga oficijelno pozdravi s prestolnim govorom.

VRHOVNI ZDRAVSTVENI SVET IN SLOVENCI.

Beograd, 28. februarja. Ministrski svet je sklenil ustanoviti vrhovni zdravstveni svet, v katerem bodo zastopani tudi štirje Slovenci. Istotako se bo ustanovil tudi stalni zdravstveni svet za infekcijske bolezni.

PROST PROMET Z ŽIVILI V JUGOSLAVIJI.

Beograd, 28. februarja. Kakor izve naš poročevalec je dovolilo ministrstvo prost promet z naslednjimi živili in izdelki: žitom, moko, živino, mesom in mesnimi izdelki, mastjo, zelenjavo, sadjem in sadnimi izdelki, vinom, žganjem, likerji, oljem, lesom in lesnimi izdelki, kmetijskim orodjem in stroji sploh. Navedeni predmeti uživajo po Jugoslaviji prost promet, vsi drugi, ki niso navedeni, pa so navezani na izvozna dovoljenja posameznih pokrajinskih vlad.

VZROK ODSTOPA MINISTRA RIBARCA.

Beograd, 28. februarja. Minister Ribarac je odstopil, ker mu je umrl njegov edini sin. Minister je bil velik prijatelj naše ideje in bo njegov naslednik njegov ožji sodelavec Voja Veljkovič. Prehranjevalno ministrstvo vodi začasno poljedelski minister dr. Živko Petričič.

Telefonska poročila „Slov. Narod“ iz Zagreba.

ITALIJANSTVO REKE.

Zagreb, 28. februarja. Današnja „Riječ SHS“ priobčuje pod naslovom „Italijanstvo Reke“ uvodni članek, v katerem se obrača proti netočnim izjavam ministrskega predsednika Stojan Protića, ki jih je ta podal baže v nekem intervjuu. V svojih izjavah je ministrski predsednik govoril o majoriteti Italijanov na Reki, kar pa nikakor ne odgovarja resnici, ker je bila ta samo potvorbena statistika Madžarov in Italijanov. Uradni iskasi so pod italijansko in madžarsko vlado samo ob sebi umetno izkazovali italijansko večino, kar pa seveda nikakor ni odgovarjalo resnici in težko nam je, če so sedaj te uradne statistike zavedle celo samega ministrskega predsednika k mnenju, da imajo Italijani na Reki več večine.

ČEHI POZDRAVLJAJO NOVO-USTANOVLJENO JDS.

„Narodni Listy“ od 22. t. m. srčno pozdravljajo ustanovitev nove stranke JDS, v kraljevini SHS in izjavljajo, da so Čehi z velikim zadoščenjem sledili razvoju nove stranke v Zagrebu in Beogradu. Ko pa je došla vest o ustanovitvi nove stranke v Sarajevu, je to dejstvo razveselilo vso češko javnost, ki želi, da se v novi stranki zbere večina jugoslovanskega naroda.

ODPRTO PISMO SOCIJALISTA NA MINISTRskega PREDSEDNIKA.

Beograd, 27. februarja. Socijalistični poslanec Dragiša Lapčević je naslovil na ministrskega predsednika Protića odprto pismo, v katerem poudarja, da narodno predstavništvo ni bilo pravilno izvoljeno, ker poslancev niso volili volilci, ampak so jih imenovala stranke. Tako postopanje ni zakonito in vsled tega tudi mnogo zastopnikov socijalistov iz Bosne in Hercegovine ni prišlo do svojega zastopstva v narodnem zastopništvu. V prvi seji bo poslanec Lapčević podal v tej zadevi na ministrskega predsednika interpelacijo.

JUGOSLOVANSKA SOCIJALNO-DEMOKRATSKA STRANKA ZA CELO OZEMLJE KRALJEVINE SHS SE SNUJE.

Beograd, 28. februarja. V Slavoniskem Brodu se je vršila socijalnodemokratska skupščina, na kateri se je sklenilo, da se ustanovi za celo ozemlje kraljevine SHS enotna jugoslovanska socijalnodemokratska stranka.

ČEHI IN RADIČEVA STRANKA.

„Narodni Listy“ od 24. t. m. ostro kritizirajo izvajanje Radičevega „Doma“, ker je ta list pisal, da je pozdravil Radičovo skupščino v imenu čeških strank in ministrstev dr. Švehle, Staneka in Zahradnika odposlanec Lukaš. „Narodni Listy“ pristavljajo k temu, da bi bilo tako postopanje češkega odposlanca netaktno, če se pomisli, na kak način je Radič roval proti kraljevini in dinastiji in da je v resoluciji direktno zahteval, da se kraljevina SHS razbije in postavi na njeno mesto samostojna hrvaška republika.

DEMISIJE MINISTROV.

Zagreb, 28. februarja. „Obzor“ poroča iz Beograda, da se politično življenje v Beogradu še ni popolnoma razvilo. Demisija dr. Spahe in Rajčevića je bila sprejeta, ker nista bila od svojih strank izvoljena v narodno predstavništvo. Demisija ministra Korača, pa ni bila sprejeta, ker se bo agrarna reforma, ki jo je Korač izdelal naknadno od narodnega predstavništva odobrila.

AGRARNA REFORMA.

Beograd, 28. februarja. (J. d. u.) Ministrski svet je odredil naslednjo agrarno reformo: 1. Kmetstvo v Bosni in Hercegovini se odpravi. 2. Kolonati v Istri in na Goriškem se ustavi. 3. Veleposestva se eksproprijirajo in se da zemlja v posest samo onim, ki jo bodo tudi obdelavali, v prvi vrsti invalidom, vdovam in sirotam padlih, vojakom in prostovoljcem ter sploh vsem onim pripadnikom kmetijskega stanu, ki so se žrtvovali za osvoboditev in ujedinjenje naše kraljevine. Veleposestnikom se bodo dale zakonito določene odškodnine. Brez odškodnine pa se bodo razstila posestva dinastije Habsburg in njenih članov, posestva neprijateljskih dinastij in pa posestva onih, ki so prejeli veleposestva iz rok habsburške dinastije kot dar za svoje zasluge in ki še niso prešla v tretje roke. — V izvedbo agrarne reforme se bo ustanovil poseben urad, ki bo podreden ministrstvu za socijalno politiko. Ta agrarna reforma bo predložena narodnemu predstavništvu v naknadno odobritev.

IMENOVANJE PRI HRVATSKI VLADI.

Zagreb, 28. februarja. Za šefa gospodarskega odseka vlade je imenovan dr. Kristof.

Poročila ljubljanskega korespondenčnega urada.

V MARCU SE BO ODLOČILO?

Ženeva, 28. februarja. (ČTU.) Tardieu je izjavil zastopnikom časopisja, da bo ententa drugi teden meseca marca rešila poleg jadranskega problema tudi vprašanje nemško-francoske meje. Prav tako bo o tem jasno, koliko bo treba svoboda na morju omejiti in kaj je treba ukreniti proti nadaljnemu obstoju morskove vlade.

AMERIKA HOČE UREDITI NAŠ SPOR.

New York, 28. februarja. (ČTU.) Hearstovo časopisje javlja iz Pariza: Vojna med Italijo in Jugoslavijo ogroža evropski mir. V krogih konference so na jasnom o posledicah, ki bi jih imel izbruh vojne med obema narodoma. Pripravljajo se, da uporabijo vsa sredstva, da preprečijo grozeči konflikt. Vsekakor pa stoji obe armadi na mejah. Iskra zadostuje, da se obnovi krvoprelite, ki ga je gledal svet skozi štiri leta.

ALARM RADI JUGOSLOVANSKO-LAŠKEGA SPORA. PLEBICIST?

LDU. Curlih, 28. februarja (ČTU) Vesti o konfliktu med Italijo in Jugoslavijo so zelo armalandne. Domeva se, da je vojna jako blizu, ako se mogočni besedi zavezniki veseli ne posreči, prisiliti obe stranki k zmernosti. „Zürcher Morgenzeitung“ poudarja, da bodo Italijani od Jadranskega ozemlja dobili mnogo manj, kakor jim je svojčas ponujala Avstro-Ogrska za ohrano nevtralnosti, če bi Jugoslovani in to je pričakovati, dosegli ugoditev svojih zahtev. Italijani bi dobili samo italijanski del južne Tirolske, ker bo Wilson prejkone mogel izvesti drugo točko svojega programa, po kateri se bo italijanska meja določila po jasni črti narodnosti. Ta razvoj je za Italijo velika prevara. Zaradi tega se more razumeti, da zahteva Italija izpolnitev londonskega dogovora. Italija, ki je imela do sedaj veliko srečo, da je vzlic vsem porazom napravila pri mirovnih pogajanjih velik plen, kakor leta 1859. in 1866., se bo vrnila iz te vojne s praznimi rokami, ker ji razen Trentina ne bo pripadel niti ozelek pas Primorja. Italija se je pokazala kot zelo nezanesljiva zaveznica in ona bi, ako se bi ugodilo njenim zahtevam ob Adriji in na Tirolskem, obrnila vse svoje moči proti zapadu, da bi pridobila ozemlja, ki spadajo danes k Franciji in ki jih smatra za italijanska in katerim se dosedaj ni izrečno odrekla kakoli se ni odrekla Tunisu. (?) Mirovna konferenca bo najbrže sklenila ljudsko glasovanje na spornih ozemljih. V tem primeru bodo nemški in ladinski deli južne Tirolske ostali pri Nemški Tirolski.

Aprovizacija.

+ Prodaja premoga na izkaznice za peč za VII. in VIII. okraj. Na vsak drugi odrezek belih izkaznic za peč za VII. in VIII. okraj se dobi 50 kg premoga, ki stane 6 kron 20 v in sicer: Na izkaznice za VII. okraj a) pri g. Maverju, hotel Vega na šte. 1, 2 in 3 dne 3. marca, na šte. 4, 5 in 6 dne 4. marca, b) pri g. Schifferju, Dovozna cesta 4 na šte. 7 in 8 dne 3. marca; c) pri g. Taučarju, Bežigrad, Dunajska cesta na šte. 9, 10 in 11 dne 3. marca. Na izkaznice za VIII. okraj a) pri g. Hribarju, Bohoričeva ulica na šte. 1 in 2 dne 3. marca; b) pri g. Uherju, Slomškova ulica 12 na šte. 3, 4 in 5 dne 3. marca, na šte. 6, 7 in 8 dne 4. marca; c) pri g. Lampretu, Kolodvorska ulica na šte. 9 in 10 dne 3. marca; d) pri g. Trdinu, Slomškova ulica 21 na šte. 11 in 12 dne 3. marca. Po končani prodaji se mora nemudoma naznaniti ostanek premoga.

+ Amerikanski sladkor in kavina primes za IV. okraj. Stranke IV. okraja dobe v ponedeljek, dne 3. marca in v torek, dne 4. marca na izkaznice za krompir amerikanski sladkor in kavino primes pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Stranka dobi za vsako osebo po pol kg sladkorja in 1/4 kg kavine primesi, kar stane 5 K. Določa se ta-le red: v ponedeljek, dne 3. marca dopoldne od 8. do 9. šte. 1 do 200, od 9. do 10. šte. 201 do 400, od 10. do 11. šte. 401 do 600, od 2. do 3. šte. 601 do 800, od 3. do 4. šte. 801 do 1000, od 4. do 5. šte. 1001 do 1200. V torek, dne 4. marca dopoldne od 8. do 9. šte. 1201 do 1400, od 9. do 10. šte. 1401 do 1600, od 10. do 11. šte. 1601 do konca.

+ Mesarijo otvori v Ljubljani na Starem trgu, šte. 15 prihodnji teden Anton Primc. Stranke, ki bi hotele odslej dobivati meso pri Primcu, se naj zglašijo v mestnem aprovizacijskem uradu na Poljanski cesti št. 15/1, kjer dobe nove izkaznice za meso. Prinesti je seboj: 1.) staro izkaznico za meso, 2.) rumeno ali zeleno rodbinsko legitimacijo, 3.) železničarji nakupne knjižice, oziroma potrdila o številu družinskih članov in 4.) kdor jo ima, izkaznico ubožne akcije.

+ Stranke ki dobivajo meso pri Černetu in Kebru na trgu, se imajo zglašiti v aprovizacijskem uradu na Poljanski cesti 13/1, v ponedeljek, dne 3. marca, kjer dobijo nove izkaznice za meso. Prinesti je seboj: 1.) staro izkaznico za meso, 2.) rumeno ali zeleno rodbinsko legitimacijo, 3.) železničarji nakupne knjižice, oziroma potrdila o številu oseb in 4.) kdor jo ima izkaznico ubožne akcije. Uradne ure dopoldne od 8 do 12 in popoldne od 3 do 5 ure. Stare izkaznice za meso so neveljavne, kakor hitro dobe stranke nove izkaznice.

+ Grenčica „Franc Jožet“ pozivlja iztočitev seči in presnavljanje ter čisti kri.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Valentin Kopitar.

Ljubljana in tisk: „Narodno Glasilo“.

Stanje vlog je značilo konec meseca junija 1918 K 200.000.000—.

Glavnica K 80.000.000—.

Podružnica
v Ljubljani**Češka industrijalna banka**Stribarjeva
ulica št. 9.

Nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev.

Vsakovrstne bančne transakcije.

Vsakovrstne bančne transakcije.

Električne žice.

Želimo kupiti več količin električne žice (Kupferlitze) 1 mm 1-5 isto tako blank bakrene žice ili kabel za vanjski uvod od 3 do 10 mm. Cjenjene ponude molimo na Schwarz i drug, Zagreb, Preradovičeva ul. 1. 2468

Pozor, aprovizacije in tvornice!

Živila: svinjska mast, moka, sir, pristni lipovski itd., v kolikor se dobe izvoznim — dobivam cenó. Kupujem vse industrijske rekonpenzacijske predmete. Prošec za brzojavne in pismene ponudbe in oferte.

G. GRUIC, Velika Kikinda (Nagykikinda) Banat.

Kupujem suhe gobe in dobre vreče.

Prodajam kremo za čevlje v kovinastih dozah, pol doze po K 15. — cela doza po K 28. — za tucat. Čevlje z lesenimi in usnatimi podplati, tržne torbice itd. Izvrstno letošnje in lansko vino in razno domače šganje.

M. RANT, Kranj.**Prva jugoslovanska
tovarna kopit in drugih lesnih izdelkov**
Loka pri Žusmu, Stajersko,
se priporoča za dobavo kopit in prosi za naročila na gornji naslov. 2347**Modni salon za dame in gospode
V. Pfunder, Kranj (Gorenjsko)**

se priporoča za izdelovanje najfinjših damskih oblek, bluz, kostumov, plaščev, kakor tudi najfinjših moških oblek, površnikov itd. Točna in hitra postrežba. 2582

Rožnata lica in ustnice, prirodno lepoto dosežete z ravo dr. A. Riza edino dobro zajamčeno neškodljivo „**svetlično roso**“ (se ne odbarva). Vkljub izbornemu učinku je ne opazi nihče. Flacon K 5.— Velika steklenica dobi za 6 mesecev K 10.— Poštnina posebej. Kosm. Dr. A. Riza preparati Dunaj (Wien) IX, Lackirergasse 6/E. Razpošiljanje diskretno po povzetju ali denar naprej. Zaloge v Ljubljani: A. Kanc, drog. „Adria“, v Mariboru: lekarna „Angela varha“, lekarna pri Mariji Pomagaj, parf. Wolfram, v Trstu: parf. Andreuzzi, Corso 5. 728**Priporočam
žepne svetiljke in baterije**

Karbid, zdrobljen, finejše vrste za hišne svetiljke ter različne gorivoce. Vsakovrstne vžigalnike, granate in ploščnate ter okrogle kamenčke itd. Ignacij Vok, trgovina s živalnimi stroji in hoteli. Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

Prodaja posestvi

Dne 3. marca 1919 se proda na drobno posestvo z vsemi neprimičninami in preimčinami na Hribu št. 20 pri Lukovici. Prodalo se bode razno gospodarsko orodje ter 18 parcel njiv travnikov in vrtov, 20 parcel gozda ter dve hiši s pripadajočimi gospodarskimi poslopji. Resni kupci so vabljeni.

Gospodinjje, ne zamudite prilike!
ter si naročite za poskušnjo eden, dva ali več kosov dobrega pralnega mila 20%, ali 30%, v kosih po 100 gr. ali 200 gr. 1825
20%, pralno milo komad K —40 vin.
30%, „in K 120
38—40%, toaletno „ „ 250
poštni zavitek 5 kg 20%, pralnega mila franco povzetje K 22-70
5 „ 30% „ 32-70

Razpošilja: tvrdka JANKO PINTAR, Sp. Siška, Ljubljana.

Mestni pogrebni zavodv Ljubljani, Prečna ulica 2/II. Telefon št. 15
prevzema pogrebe vseh vrst in vsa v pogrebno stroko spadajoča opravila v mestu in na deželi, dalje izvršuje ekshumacije in prepeljave v in iz Ljubljane z vozom ali po železnici.

velika zaloge najrazličnejših kovinastih in lesenih kras, na kar se posebej opozarja p. t. občinstvo z deželo.

**Odvetnik
Dr. Josip Lavrenčič**ima svoje pisarno
v Ljubljani, Dalmatinova ulica št. 5.SLAVKO URBANČIČ
BERTA OBREKARzaročena
Ljubljana, v marcu 1919.Franc Mešič
Jožica Mešič roj. Mandelj

poročena 2. marca 1919

LITJA

SMARTNO

Anton Wrumetz
Hani Wrumetz roj. Kosmač
vdova Hubacek
poročena
Ljubljana, 1. sušca 1919.Janko Tavzes
poštni asistent
Lojzika Tavzes roj. Šircelj
poročena
Idrija 27. svečana 1919 LjubljanaTonček Rebol
Tončka Rebol roj. Mihelič
poročena
Hrače 26. februarja 1919. KranjKrasna umetniška reprodukcija v več barvah
ZNAMENITE GROHARJEVE SLIKE
PRIMOŽA TRUBARJA
USTANOVITELJA SLOVENSKE KVIJEVNOST.Visoka 66 cm in široka 55 cm je naj-
lepši obraz vsake slovenske hiše. Ta
reprodukcija je spleh najlepše in naj-
dragocenejše barv iz tuzne Slovenije.
Cena s pošto krom 5-80NAR. KNJIGARNA v Ljubljani, Pre-
čna ulica št. 7**Premogokop**

dobitkosen, blago la kakovosti, tik Banjake, je radi nastalih razmer na prodaj. Natančnejša pojasnila daje Z. Leskovec, Ljubljana, Hirska ulica 29. 2498

Dobro ohranjene mobilije

za spalnico in jedilnico sobo (hrast in oreh) se proda ceni primerno. Poizve se pri dr. Mahru, Sv. Petra cesta 2, II. od 2-4 ob delavnikih. 2382

Javna dražba.

V nedeljo 2. marca 1919 ob 9. uri zjutraj se bo vršila na Večni poti št. 265 javna dražba. Na prodaj bodo raznovrstne stvari in namreč vsa opravila za spalno sobo in kuhinjo, potem kletske posode, aparat za pivo z avtomatično pumpo, dalje različne potrebščine za gostilno. 2559

dobro naložen z dobrim obrestovanjem in zajamčeno sigurnostjo je vprašanje današnjega dne. — Če hočete o tem pojasnila, potrudite se takoj k **Splešni zavarovalnici, Gledališka ulica št. 7, III. nadstropje.** 2198

Uradne ure od 9.—11. dop. in od 2.—6. pop.

Vojaške čepice,

bojne čepice (sajkače) epoletne zlate in srebrne, baržun v predpisanih barvah, kolarke za častnike v državni barvi SHS in kolarke za moštvo SHS, srbske rozete (zvezde), različne borte po predpisih, razpošilja mednarodna trgovina 1891

M. BIDOUC, Maribor,

Tegethova cesta št. 23.

Fotograf Hugon Hübscher Ljubljana,
Gospetska ulica št. 16.
Polag Križevniške cerkve.

Pomoški. Skupine. Portreti. Razglednice. Slike. Povračanje po vrsti stih. Nagrobne slike na porcelan itd. Slike na legitimaciji v 24 urah. 1930

Nudim, dokler zaloga:

Sirkove metle št. 1, 2, 3 k eni drugi po K 6,20 za kom. ter št. 4, lepo domače delo, po K 9,50 za kom. Brezovce metle, sirkove krtače, konjske kinnate, krtače, prave tržalske bičevnike in biče po najnižji ceni. — Se priporoča

Ivan N. Adamič, Ljubljana. 2012**Velike trgov. prostore**s štelazami, na Glavnem trgu v Kamniku, oddam v najem. Pripravi tudi za trgovino s usnjem, čevlji in steklom. Stelkar obrtje pri hiši. V prostorih je vodovod in elektr. razsvetljava. **Franco Cvek v Kamniku.****Modni atelije M. ŠARC**

Sprejemne ure od 10.—12. dopoldne in od 3.—7. popoldne. Ljubljana, Kongresni trg 4./I. (Gerberjeva hiša).

**Zaloga pohištva in tapet
ERNST ZELENKA,**oblastveno zaprta izvedenec
Šolska ulica 5 MARIBOR Gospetska ulica 25
priporoča svojo bogato zalogo najraznovrstnejšega pohištva: spletnih, jedilnih sob klubnih garnitur, divanov, otmah, žimz za madrace itd. 2236

Najbolja izbira. Zmerno cena. Solidna postrežba

PohištvoSpalne, jedilne in gospodarske sobe, kuhinjska opravila, podločki, moci, otomane, spalni in dekoracijski divani, postelje, omare, mize in stoli iz mehkega in trdega lesa, železne postelje in umivalniki ter vse vrste lesenega, železnega in tapetiranega pohištva v vsakem slogu od preste do najfin. Izvršitve po jako nizkih cenah pri tržbi na pohištvo **KAREL PREIS**, Maribor, Stani trg 8. Svobodan ogled! Semki zasloni!**Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani**

Glavnica 12.000.000.— kron.

Stribarjeva ulica št. 2.

Glavnica 12.000.000.— kron.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

vloge na knjižice in tekoči račun

vsakovrstne KREDITE.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani.

obrestuje hranilne vloge po čistih

Rezervni zaklad nad K 1,100.000.

2 1/4 %

brez odbitka rentnega davka

Ustanovljena l. 1881.

Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi vijudno sporočam, da sem vrnjen iz vojne, zopet začel izvrševati svojo vrtnarsko obrt. Sprejemam vsa v svojo stroko spadajoča dela ter se posebno priporočam v napravo in negovanje privatnih vrtov.

Z odličnim spoštovanjem

ANTON FERANT,

umetni in trgovski vrtnar,
v Ljubljani, Ambrožev trg št. 3.

G. F. Jurásek

vgrajevalec klavirjev in trgovac z glasbilo

v Ljubljani, Wolfova ul. št. 12.

Prva jugoslovanska specialna
trgovina za vgrajevanje in po-
pravljanje glasbil.

Mesarske tehtnice

lastnega izdelka ima v zalogi trdka

KAROL USAR, Maribor n. D.

Grajska ulica št. 28.

Tovarna vsakovrstnih tehtnic.

Cene zmerne. — Popravila točno in ceno.

Specijalna trgovina ur, zlatnine in briljantov

F. Čuden Sin

nasproti glavne pošte v Ljubljani.

Što je „Salvator“ vinovica?

Ve postoji sredstvo koje bi u bezbrojnim slučajevima tako brzo i uspješno djelovalo kao „SALVATOR“ vinovica. Boli reumatizma, kostiju, zglobova, išijasa, neuralgije itd. ublažuje. Boli če dapače posve izčeznuti u najkraćem roku budete li bolna mjesta redovito natirali sa „Salvator“ vinovicom. Tko trpi na nervoznoj glavobolji, migreni, trganju, bez-
svjestici, zubobolji, vratobolji itd. neka pomisli na „Salvator“ vinovicu sa svježom vodom i obloži bolno mjesto, izčeznuti će boli vrlo brzo. Nakon napornog hoda ili rada, batarite mišice, osvježiti će Vam tielo. „Salvator“ vinovica jest vanredno korisno djelujuće sredstvo za ispiranje ustiju, jer osvježuje i razkužuje usta i grlo.

S. Mittelbach, „Salvator“ Ljubljana i trgovina Zagreb, Jelačićev trg 2.

Odvetnik

- D^r. Ivan Vasič -

naznanja, da je otvoril

odvetniško pisarno

v Novem mestu, Glavni trg 86.

Potom javne dražbe

se bo v skladišču Balkan, Dunajska cesta 33,

v sredo, dne 5. marta ob 9. uri dopoldne

prodajalo raznovrstno pred. ojno blago za moške in ženske obleke, večje število lenih, okusno narejenih zimskih sukenj in površnikov ter raznovrstne obleke za dečke in moške.

Ker je blago dobro, naj nikdo ne zamudi ugodne prilike, si ga po ceni nabavi!

D^r. TONE JAMAR

ordinira od 2.—4. popoldne
v Prešernovi ulici 5, I. nadstropje.

Št. 2529.

RAZGLAS.

2492

Poverjenišvo za javna dela in obrt potrebuje v smisu sklepa

deželne vlade za Slovenijo za gradnjo stanovanjskih hiš v Ljubljani

več stavbnih parcel oz. za razdelitev v stavbne parcele primernega lesa

Nekolkovane ponudbe z vsemi podatki, opremljene po mož-

nosti z legopisom, prevzema poverjenišvo do 15. marca t. l.

Poverjenik za javna dela in obrt

Ing. Romeo.

Za večje trgovsko podjetje se išče v centru Ljubljane v najem

:: zelo obsežen lokal ::

(ali več manjših prostorov) v prilici večje hiše.

Ker se namerava lokale za podjetje primerno adaptirati, se vpoštevajo le ponudbe na daljšo dobo.

Podjetje trpi stroške v lastni režiji. Lastniku hiše se nudi prilika soudeležbe pri tem podjetju. — Ponudbe takoj na uprav. „Slov. Naroda“ pod „RIS“.

2358

SUHE GOBE

vseh vrst, ne mežano, kupujem v vsaki množini po najvišjih dnevnih cenah. Istotako iztočen, trčan med v večji množini.

F. SIRC, KRANJ.

Milo za britje 66% gr 50 K 2 komad

2481

Prvovrstno **MILO** dobro peneče
Jugoslovanske tovarne

prodaja in razpošilja vsa poštna naročila

Janko Stupica, Ljubljana Sodna ulica

pralno milo 20% gr. 100 komad K —40
pralno milo 30% gr. 200 1-20
toaletno milo 40% gr. 100 2-50
pralni prašek 10% kilo . 2-10

pri večjem odjemu popust.

Ne zamudite, dokler je še zalogo!

Dok traja zaloga oddaja pod lastno ceno:

**Vermut-vino,
milo „Dob“,
cikorijo,
slivovko,**

2328

razne esence, brinovo olje in cvet, ma-
ščobno milo za pranje itd.

**Tvrdka A. KUŠLAN, Ljubljana,
Karlovska cesta 15.**

Majhno hišo

z vrtom in po možnosti nekaj zemljišča v Ljubljani ali predmestju osl-

roma posvetvo v okolici — kupim. — Ponudbe z natančnimi podatki pod „Majhna hiša 2496“ na uprav. Slov. Naroda.

2496

! SVETLA !

Baterije žarnice, elektrotehnični predmeti, (izdelek svetovne slovenske

tvornice). Generalna reprezentanca za en gros v kraljestvu SHS

JANKO POGACAR, ZAGREB,

1882

časno Ljubljana, Ilirska ulica št. 20/L.

Priporočila se trdka:

JOS. PELETINC

— Ljubljana —

Sv. Petra nasip št. 7.

Zaloga divalnih strojev in njih posameznih delov, igel in olja, ter drugega galvanizirane in modnega blaga. Istotako se prodaja: Stoklo za izločene omare (belijsko steklo) kompletno z valjastimi zastori, mera 135x184, 63x184, 59x184 in eno rabljeno 90x162. Kupi se: Nacionalna registrirana blagajna novejši model.

Prva žrebljarska in železobitna zadruga v Kropi in Kamnigorici

(s sedežem v Kropi) zopet redno dobavlja vsakovrstne kovane,

kakor tudi prešane žreblje in druge železne izdelke, n. pr. kovane žreblje za čevlje, stavbe, ladje, železnice, kljuke za podobe in za zid, spojke za odre, splave in ladje, zobe za brane, železne voja-

ške postelje itd. itd. 2500

Zahtevajte cenike!

Kupujem

jelove i borove daske i trupce

IVAN HARTL,

Zagreb, Djordjićeva ulica br. 8a.

Male električne centrale

za razsvetljavo

na bencin ali vodni obrat, z akumulatorji ali brez njih. Prenesljive, prevozne in nepremične električne naprave v vse svrhe. Oprema z lučjo, neodvisna od central v mestu ali na deželi. — Razsvetljava posestev, vil, gostiln, žag in tovarn.

Industrija za razsvetljavo, dr. Z. O. Z.

Maribor ob Dravi. Gosposka ulica št. 5.

I. Jugosl. tvornica štapova Sunja, Hrvatska.

Preporuča sve vrste izrađenih štapova (izprehajalnih palic) na malo in veliko uz najjeftinije dnevne cene; uzorak šalje se pouzdom. 1616

Prva kranjka medicinske drogerije

parfumerija, fotograf, manufaktura itd.
Olasiv. koncesionirana prodaja strupov.
Ustanovljena leta 1897.

ANTON KANC
Ljubljana, Zidovska ulica 1.
Ceniki na razpolago.

Št. 2281

2491

Razglas.

Na javni dražbi se bo prodajala večja množina za polovice in sedavico in nekaj strojev in sicer v ponedeljek, dne 3. marca ob 9. uri dopoldne v žrebčarji na Seta, v torek dne 4. marca ob 9. uri na južnem kolodvoru.

Poverjenik za javna dela in obrt:
Ing. V. Remec, l. r.

Zajamčen uspeh.

Bujne, lepe prsi

dobite ob rabi med. 727

dr. A. Rixa kreme za prsi garantirano neškodljivo za vsako starost, zanesljiv uspeh. Rabi se zunanje. Edina krema za prsi, ki jo vsled čudovitega učinka prodajajo lekarnari, dvorne parfumerije itd. Poizkusna pušica K 5—, velika pušica, zadostna za uspeh K 10—. Poština posebej — Razpošiljanje strogo diskretno.

Kos. dr. A. Rix preparati, Dunaj IX., Lankergasse 6/II.
Zaloga v Ljubljani: drog. Kanc in „Adrija“. Zaloga v Mariboru: lekar. Schatzmayer, Flor. pos. in part. Hofman.
V Trstu: Parf. Andreuzzi, Corso 5.

Hlačovina,
Sukno.

Razno blago za
ženske obleke.
Moške, ženske in
otroške nogavice.

Moške hlače.
Ženski predpasniki
Rokavice
in razno drugo ma-
nufakturno blago.

Se dobi:

**na Francovem nabrežju št. 1
v Ljubljani**

po zelo nizkih cenah, dobri in
točni postrežbi. 2169
Pridi in oglej si vsak!

IVAN JAX in sin
Dunajska cesta št. 15, Ljubljana.

**Šivalni stroji
in stroji za pletenje.**

— Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linzu. —
Ustanovljena leta 1867. Vozenje ponuja brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“ **Kolesa** iz prvih
Ceniki zastoj in franko. Dürkopp, Styria, Waffentrad.

I. in največja jugoslovanska tovarna za barvanje,
kemično čiščenje, pranje in svetlo-likanje perila

barva vedno vsako-
vrstno blago.
čisti obleke,

pere vsakovrstno perilo, po katero
pošlje brezplačno na dom.

svetlo lika ovratnike, za-
pestnice, srajce.

Jos. Reich Tovarna: Poljanski nasip št. 4.
Podružnica: Selenburgova ul. št. 3.
Poštna naročila se točno izvršujejo.

Patentna karbidna svetilka IDEAL (ohl. var.)

Nov izboljšani srkalni model, brez duha in nevar-
nosti (ni zastareli sistem s kapljanjem), ki lahko
ravna z njim vsak otrok, se brez premenjave
karbida vsak čas lahko ugasi in zopet prižge.
Najnovejši in najboljši model, najlepši in najce-
nejša luč. Okoli 10 vinarjev na uro. Cene kom-
pletne s karbidom in vodohramom:
Model II. Visokost okoli 22 cm, gori 3—4 ure s
svetlostjo 10 sveč.
Model III. Visokost okoli 26 cm, gori 5—6 ur s
svetlostjo 20 sveč.
Model IV. Visokost okoli 34 cm, z elegantnim
senčnikom in stojalom, za obešanje ali postavlja-
nje, kakor kaže slika. 30 kron.
Velika pločevinasta škatlja karbida 5 K. Pošilja
se z Dunaja proti vpošiljavi 10 K naprej, osta-
nek po povzetju. Glavno zastopstvo

Max Böhnell, Dunaj (Wien) IV.
Margaretenstrasse 27, Abt. P 17.
(Tovarniški cenovnik proti vpošiljavi 1 K franko.)

MODNI SALON

Damski odlični klobuki in čepice
v veliki izbiri. Cene zmerno. 2585

linda t. i. Rozi Fabčič Linda t. i.

KAPITALIST

se išče kot
delujoči ali
tih družabnik
za prvovrstno tovarniško podjetje v okolici Ljubljane. Uspeh
podjetja je zagotovljen. Najboljša prilika za dobro naložbo
denarja in ustanovitve eksistence. Ponudbe do 3. marca na
upravo „Slovenskega Naroda“ pod „Kapitalist“. 2360

TOVARNA ZAMAŠKOV
JELAČIN & KO LJUBLJANA

NAJSOLIDNEJŠA IN NAJCENEJŠA POSTREŽBA!
ELEKTRIČNI OBRAT. DIREKTNI UVOZ PROBKOVINE
IZ ŠPANIJE IN PORTUGALSKE. ZAHTEVAJTE VZORCE!

Čevlji tovarne

Peter Kozina & Ko.

iz najfinjšega čevla, boka in lakovega usnja s usnjatim
podplatom se dobe po dnevni ceni.

trpežni zimski iz fine teletine z gumijastimi podplati po
K 85— za moške, K 73— za ženske

V zalogi **Ljubljana** Sreg.

Razpis.

Razpisuje se služba okrožnega zdravnika za okrajje
Rajhenburg ob Savi z letno plačo 1200 K. Vsakih pet let se
poveča ta plača za 100 K. Subvencija okrajnega zastopa znaša
letno 200 do 400 K.

Prošnje je vložiti do 1. aprila 1919 pri okrožnem zdravniškem
odboru v Rajhenburgu.

Vpoštevalo se bode le prošnje slovenskih ali vsaj slovenščine
dovolj zmožnih gospodov prosičev.

Okrožni zdravniški odbor v Rajhenburgu.

dne 25. februarja 1919.

2571

Anton Kunc, predsednik.

Razprodaja.

Opusti se izdelovanje cementnih izdelkov in se razprodaja sledeče:

Cementni izdelki kakor: ploščice za tlak, cevi s panogami,
stebri za vrata, betonski krogi za vodnjake, ližaki za vodnjake.
Mecsnovi plohi. Suhe mleto barve: rdeča, zelena,
višnjeva, rumena, črna in bela. 2503

Raznovrstni pesek za teraco.

Jeklo: oglato železo; 2 hidravlični stiskalnici z akumulatorjem,
sesalno in modeli; 1 ročna stiskalnica; 1 stroj za mešanje barv;
1 mlin za mletje peska; 1 strugalnik; 1 stroj za vrtnanje železa;
1 cirkularka (velika); 1 cirkularka (mala); 1 stroj za izdelovanje
otlih kamnov; 1 acetilenska naprava; 1 brusilni stroj; 1 stroj za
vrtnanje in žaganje; 1 rezalni stroj (Stanzmaschine) itd.

Vse to se lahko ogleda v tovarni Zajec in Horn v Ljubljani,
Dunajska cesta, nasproti artiljerijske vojašnice.

Vabilo

**XXXVII. redni občni zbor
Posojilnice v Mariboru,**

registrirane zadrge z omejenim posojilom, za leto 1918,
ki se vrši v nedeljo, dne 9. marca 1919 ob 10. uri
dopoldne v sejni sobi (Narodni dom).

DNEVNI RED:

- 1.) Poročilo ravateljstva.
- 2.) Poročilo nadzornišstva.
- 3.) Odobrenje računskega sklepa za upravo leto 1918 ter razde-
litev čistega dobička.
- 4.) Volitev dveh članov ravateljstva.
- 5.) Volitev enega člana nadzornišstva.
- 6.) Sprememba pravil.
- 7.) Slučajnosti.

V MARIBORU, dne 24. februarja 1919.

Ravnateljstvo.

Manufakturno blago

kakor preproge, blago za pohištvo, zavese, bele in tudi štofaste, bar-
vane, poginjale za postelje »koperte«, košice in volnene ogrinjale,
tudi ogrinjala za potnike, satinske podloge, barvane klate, šarene
kretonne kupaže velika firma v vsaki količini.
Ponudbe pod šifro „Recline“ na Blokhnerjev zavod za oglaševanje,
Zagreb 1-78. 2569

Zadruga trgovaca

Zagreb, Ilca 37 Telefon 8-39

nudi dokler bo kaj zalogo: 2318

Rozine
Milo
Kristalno sode
Pekmez (mezga) od sliv
suhe slive

Sladke paprike
Lužni kamen 128%,
namizno olje
kolomaz
Singaporeški poper.

MILO „FANIA“

je izvrstno „milo“ za umivanje, ki Vam nadomesti vsako drago
»toaletno milo«. Najnovejša iznajdba kemijske znanosti profesorja
dr. Darmstädterja in dr. Perla, se dobro peni, lepo diši in bi ga
ne smelo manjkati pri nobeni hiši. — Izvrsten predmet za trgovce
in gospodinjce. — Elegančna škatlja s 36 komadi okusno
opremljena K 30—, 3 škatlje K 82-50, 5 škatelj K 130.
Franko na vse pošte. — Izpod ene škatlje se ne pošilja. — Milo
za britje kom. K 3—, kg. 10 kom. K 30—. Vzorci se ne dajo.

„Export Wertheimer“, Zagreb, Marovska ulica 16,

Ne zamudite

svoje nemoderne krznarske stvari, naprimer: boc, muše, plašče itd. poslati v

I. Jugoslovansko krznarnico in strojarnico,
kjer se vse po najnovejši fazoni lepo in po ceni popravi, na željo tudi shrani
čez poletje. 2311

Nadalje prevzemam v strojenje in popolno izdelavo vsakovrstne surove
kože, kateri izgotovim lepo in po ceni v najkrajšem času.
Izdelujem tudi čistiške čepice po meri ter imam v zalogi prave izvorne
znake za čepice, prave srbske cpoletje, zvezde itd.

— LUDOVIK ROTH, —

krznarski mojster

Franc Jožefa cesta št. 3, I. nadstropje.

Modni salon

MARIJA GÖTZL
v Ljubljani 2265

Židovska ulica 8. — Podružnica Židovska ulica 7.
priporoča najnovejše damske svi-
lene klobuke ter čepice v največji
izbiri.

Št. 2521.

2339

Razglas.

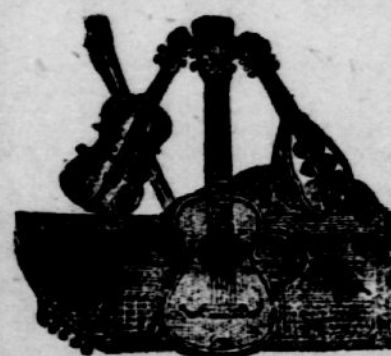
Štetje živine.

Vised odredbe deželne vlade SHS z dne 14. februarja 1919,
št. 2242, se ima dne 28. februarja 1919 izvršiti splošno štetje
goveje živine, konj, prašičev, ovc in koz.

Ta posel bodo v Ljubljani opravile tri komisije in sicer se
bo v Spodnji štihli in na Barju popisovalo od hleva do
hleva, dočim bo komisija za pravo mesto poslovala 28. febru-
arja 1919 od 8 do 12 dopoldne v mestnem popisovalnem uradu
na magistratu (Galetova hiša, pritličje, desno), kamor morajo v
mestu stanujoči lastniki živine priti popisati svojo živino.

Pričakovati je, da bo vsakdo pravočasno in po svoji vesti
storil svojo dolžnost.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 20. februarja 1919.

Violine, strune, citre,
harmonike, kitare,
tamburice, telovad.
rogovi, vse druge
glasb. instrumenti in
potrebščine v veli-
kanski zalogi.

ALFONZ BREZNIK

učitelj Glasb. Maticice in edini za-
prisač. izvedenec dež. sodišča

LJUBLJANA

Kongresni trg št. 15.

(Nasproti mnske cerkve.)

